

Duro Blažeka

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek u Čakovcu
Ante Starčevića 55 HR-40000 Čakovec
djuro.blazeka@vus-ck.hr

»LAŽNI PRIJATELJI« IZMEĐU HRVATSKOGA STANDARDNOGA JEZIKA I MEĐIMURSKOGA DIJALEKTA

Autor u radu obrađuje pseudoanalogonimiju između hrvatskoga standardnog jezika i međimurskoga dijalekta. Najvažnija je svrha takva istraživanja izbjegavanje pogrešnog analogiziranja koje se u jezičnoj praksi često događa u razgovornom jeziku govornika međimurskog dijalekta. Za određivanje takvih parova nužno je definirati kompromise jer se radi o bitno različitim fonološkim sustavima. Parove »lažnih prijatelja« autor dijeli na potpune i djelomične i utvrđuje da su djelomični parovi mnogo češći. Od brojnih razloga za nastajanje pseudoanalogonimije autor ističe sljedeće: jezično posuđivanje, semantičke adaptacije u mjesnim govorima, različite fonološke promjene nastale u različitim fazama razvoja pojedinih govora te suvremene fonološke adaptacije *a-*, *e-* i *o-* samoglasnika po uzoru na standard koje govornici međimurskoga dijalekta često rade. Na kraju autor donosi rječnik »lažnih prijatelja« između hrvatskoga standardnog jezika i međimurskoga dijalekta.

0. Uvod

U ovom će se radu obraditi »lažni prijatelji« (pseudoanalogonimija) između hrvatskoga standardnog jezika i međimurskoga dijalekta.¹ Pseudo-

¹ U većini europskih jezika uobičajen je naziv »lažni prijatelji« dok naziv »pseudoanalogonimija« upotrebljavaju njemački lingvisti Karlheinz Hengst i Daniel Bunčić. U ovom radu upotrebljavam oba naziva jer smatram da su oba nužna za precizno izražavanje u znanstvenom diskursu: pojavu nazivam pseudoanalogonimijom, a primjere »lažnim prijateljima«.

Međimurski je dijalekt opisan na svim jezičnim razinama u Blažeka 2008a.

analogonimija je u hrvatskom jezikoslovlju do sada istraživana u nekoliko kraćih radova u kojima se ona oprimjeruje parovima u kojima je jedan član iz hrvatskog standardnog jezika, a drugi iz nekog drugog standardnog jezika², i to najčešće u kontekstu grešaka u prevođenju. Još nema istraživanja te pojave unutar hrvatskog jezika gdje bi se ona mogla provoditi na različitim razinama, od kojih ističemo sljedeće:

1. pseudoanalogonimija između nekog hrvatskoga mjesnog govora (skupine govora / poddijalekta / dijalekta) i standardnog jezika
2. pseudoanalogonimija između dva mjesna govora (skupine govora / poddijalekta) nekog hrvatskog dijalekta³
3. pseudoanalogonimija između dva mjesna govora (skupine govora / poddijalekta) različitih hrvatskih dijalekata

Takva bi se istraživanja mogla najprije započeti s onim mjesnim govori-
ma / skupinama govora / poddijalektima / dijalektima za koje već postoje
rječnici ili obimnija građa. Tako će i izvor građe za ovaj rad biti veliki rječ-
nik međimurskoga dijalekta od tridesetak tisuća riječi koje je autor ovog
članka skupio na svojim terenskim istraživanjima toga dijalekta i koji se
još uvijek nalazi u rukopisu.

1. Primjena rezultata istraživanja pseudoanalogonimije unutar hrvatskoga jezika

Primjena rezultata takvih istraživanja (posebice malih rječnika »lažnih
prijatelja«) unutar hrvatskoga jezika bila bi dragocjena i u nastavi hrvat-
skoga jezika budući da u razgovornom jeziku neprekidno dolazi do broj-
nih interferencija, od kojih ističem sljedeće: a) između standardnoga jezi-
ka i mjesnoga govora, b) između standardnoga jezika i interdijalekta, c)
između različitih mjesnih govora. U takvim interferencijama neprekidno
dolazi do situacija gdje je moguć nesporazum, posebice tamo gdje loš po-
znavaatelj nekog sustava misli da je u prijevodu s jednoga sustava na dru-
gi uvijek dovoljno napraviti samo fonološku i morfološku prilagodbu. Ta-
kav loš poznavatelj nekog jezičnog sustava »tu djelomičnu jednakost ge-
neralizira pogrešno kao jednakost na svim ili većini razina«. ⁴ U svakod-
nevnoj komunikaciji govornika iz svih dijelova međimurskoga dijalek-
ta zabilježeno je mnogo nesporazuma, i to posebice među onima slabi-

² Ivir 1968; Popović—Trostinska 1988. i 1989; Brdar-Szabó 1995; Opačić 1995; Bun-
čić 2000 i Lewis 2002.

³ Većini je govornika međimurskog dijalekta poznat primjer *fr'iškij* 'svjež' (donji i
srednji poddijalekt) / *fr'iškij* 'brz' (gornji poddijalekt).

⁴ Dabo Denegri 1995:329.

je obrazovanima, čije poznavanje standardnog jezika nije naročito (v. 7.). Zbog toga je u nastavi hrvatskog jezika nužno obraćanje pozornosti na pseudoanalogonimiju jer će se samo tako smanjiti broj nesporeduma te vrste u komunikacijskom kanalu.

Takvim bi se istraživanjima također udarili temelji sustavnijim komparativnim istraživanjima značenja leksema u hrvatskom jeziku uopće.

2. Kompromisi u određivanju parova »lažnih parova« između međimurskoga dijalekta i standardnoga jezika

2.1. Budući da bi se u takvim istraživanjima radilo o velikom broju vrlo raznolikih fonoloških sustava, sasvim je razumljivo da bi prije takvih istraživanja trebalo napraviti popis kompromisa u kojem bi se definiralo koje se sve razlike između dva uspoređivana sustava mogu zanemariti, a da slične riječi dobiju status »lažnih prijatelja«. Homonimiju je u istraživanju pseudoanalogonimije teško očekivati jer je mala vjerojatnost da parovi riječi iz različitih jezičnih sustava imaju jednak fonemski sastav izraza, iste prozodijske značajke i jednako pisanje. Tako je i prije ovoga istraživanja prvi korak bio utvrđivanje takvih kompromisa jer u međimurskom dijalektu postoji velik broj različitih samoglasničkih i suglasničkih sustava. Samoglasnički su sustavi posebice različiti od fonološkoga sustava standardnog jezika jer su se opreke po kvantiteti i modulaciji prefonologizirale u kvalitetu samoglasnika. U vokalizmu u naglašenoj poziciji zabilježen je 1 monoftonški inventar od 10 jedinica⁵ i 6 diftonških inventara (od 11 do 13 jedinica), a u nenaglašenoj poziciji 2 monoftonška inventara. Realizacija samoglasnika u nenaglašenoj poziciji fakultativna je unutar zadanih vrijednosti (*a* [*a*, *ã*], *e* [*e*, *ẽ*, *ê*], *i* [*ĩ*, *î*], *u* [*u*, *õ*]). Mjesto naglasaka jedino je prozodijsko razlikovno obilježje. U konsonantizmu je zabilježeno 5 suglasničkih inventara koji se razlikuju po tome postoje li u njima sonanti *l*, *n*, *u*, *ɾ* i *ʒ*.

Glavni kriterij u određivanju kompromisa u većini su slučajeva bile fonološke i morfološke prilagodbe koje kod prevođenja sa svojeg mjesnoga govora na standard rade ili se sasvim realno pretpostavlja da bi radili govornici međimurskoga dijalekta. U nekim primjerim treba računati s dva načina prilagodbe: jedan, koji bi napravili govornici međimurskoga dijalekta koji se bolje služe standardom, a drugi, koji bi napravili govornici međimurskoga dijalekta koji se slabije služe standardom.

⁵ Taj je inventar u većini donjomeđimurskog i srednjomeđimurskog dijalekta pa ga smatramo »osnovnim« međimurskim inventarom: *i u – ĩ õ – e o – e õ – e a*.

U razgovornom jeziku govornika međimurskoga dijalekta dolazi do gubljenja arhaičnih osobina mjesnih govora i do svojevrsnog približavanja standardnom jeziku, posebice u realizaciji pojedinih samoglasnika (monoftongizacija diftonga te približavanje otvorenih i zatvorenih *e*- i *o*-samoglasnika samoglasnicima iz standardnog jezika) i izboru nastavaka u imeničkim deklinacijama (Blažeka 2008c). Zbog toga svi kompromisi koji će biti navedeni u ovom radu doista postoje u razgovornom jeziku i mogućnost za nesporazume poprilično je velika.

2.2. Fonologija

2.2.1. Akcentuacija

a) Treba zanemariti brojne naglasne razlike između pretpostavljenih parova »lažnih prijatelja« (različita mjesta naglasaka, nepostojanje opreke po kvantiteti i modulaciji u međimurskom dijalektu), npr. *lyv'itj* 1. 'loviti' 2. 'dirati nešto' — *lòviti* 'loviti'; *gyspu'd'in* 'svećenik' — *gospòdin* 'uglađen i pristojan čovjek', *ub'or* 'stanje pred porod' — *òbor* 'ograđen prostor za stoku', *jedn'okuj* 'ravno' — *jèdnāko* 'bez razlike').

2.2.2. Vokalizam⁶

a) Otvorene i zatvorene *e*-samoglasnike iz međimurskoga dijalekta koji potječu od starog *e* ili prednjeg nazala treba "poistovjetiti" sa "srednjim" *e* kod njihovih pretpostavljenih »lažnih prijatelja« u standardu (*n'ęby* 1. 'atmosfera i svemirski prostor koji se sa Zemlje vidi kao svod' 2. 'nepce' — *něbo* 'atmosfera i svemirski prostor koji se sa Zemlje vidi kao svod'; *st'ęčj* 'izaći tekući' — *stěci* 'vlastitim radom privrijediti', *vr'edjti* 1. dovesti u uredno stanje' 2. 'prevariti nekoga; staviti nekoga u nepovoljni položaj' — *urěditi* 'dovesti u uredno stanje').

b) *E*-samoglasnike iz međimurskoga dijalekta koji potječu od poluglasa treba "poistovjetiti" s *a* kod njihovih pretpostavljenih »lažnih prijatelja« u standardu (*d'ęxnyti* 'blaže smrdjeti' — *dāhnuti* 'jedanput uvući zrak i ispustiti ga'; *š'ipek* 'ruža' — *šipak* 1. 'nar, mogranj' 2. 'plod divlje ruže iz porodice Rosaceae', *dar'oven* 'darežljiv' — *dārovān* prid. trp. od glagola *dārovati*).

c) *E*-samoglasnike iz međimurskoga dijalekta koji potječu od jata treba "poistovjetiti" s refleksima jata kod njihovih pretpostavljenih »lažnih prijatelja« u standardu (*ot'rđeti* 'ukočiti se od zaprepaštenosti' — *òtvordnuti* 1. 'postati tvrd' 2. 'postati čvrst' 3. 'postati neosjetljiv na nešto', *prev'ideti* 'uvidjeti' — *prèvidjeti* 'propustiti zbog nedovoljne pažnje').

⁶ Svi se parovi »lažnih prijatelja« s detaljnim pregledom značenja nalaze u rječniku u drugom dijelu rada. U teorijskom dijelu rada značenja navodim ih samo gdje je nužno, i to uglavnom za riječi iz dijalekta.

d) Otvoreno *ʔ* iz dijalekta treba "poistovjetiti" sa *a* kod njihovih pretpostavljenih »lažnih prijatelja« u standardu (*pij'ʔonka* 'pijana žena' – *pijānka* 'zabava na kojoj se opija'; *st'ʔone* 'kućanstvo' – *stānje* 'opće prilike u kojima se tko ili što nalazi'). Naime, svako otvoreno *ʔ* u međimurskom dijalektu potječe od dugog *a* i u razgovornom jeziku govornici međimurskoga dijalekta često na mjestima gdje bi trebao doći taj samoglasnik izgovaraju *a* po uzoru na standardni jezik.

d) Samoglasnike iz nenaglašene pozicije čija je realizacija fakultativna unutar zadanih vrijednosti (*a* [*a, a*], *e* [*e, e, e*], *i* [*e, i*], *u* [*u, o*]) treba "poistovjetiti" s odgovarajućim samoglasnicima kod njihovih pretpostavljenih »lažnih prijatelja« u standardu (*kyb'iljca* 'skakavac' – *kòbilica* dem. od *kobila*;

pydrjv'ʔč 'sanduk u kojem su spavala djeca; danju se spremao ispod kreveta' – *podrìvāč* 1. 'oruđe kojim se podriava' 2. 'onaj koji kvari kakav red').⁷

e) Riječi iz međimurskoga dijalekta u kojima se nalaze kontinuantne slogotvornoga *ʔ* i stražnjega nazala *o* govornici koji se bolje služe standardom transfonemizirat će ih u standard prema kontinuantama koje slogotvorno *ʔ* i stražnji nazal imaju u standardu, posebice ako se radi o češćim riječima (*gr'ʔbi* 'razvijen, kvalitetan – o krumpiru' – *grūb* 1. 'pod dodirom hrapav, bez glatkoće' 2. 'surov, neosjetljiv' 3. 'ovlašno izrađen, tek zacrtan'; *sk'ʔpi* 'škrť' – *skūp* 'koji ima visoku cijenu', *z'ʔbi* 'usta' – *zūbi* 'bjeličaste izrasline koštanog tkiva u čeljusti prevučene caklinom', *v'ʔk* 'zamršena kosa' – *vūk* 'zvijer iz porodice pasa' *Canis lupus*). Budući da su u svije-

⁷ Vesna Zečević u svojoj studiji o fonološkim neutralizacijama u kajkavskom vokalizmu osvrće se na vrijednosti *e* / *i* i *o* / *u* u međimurskim govorima: »Po tome se međimurski govori izdvajaju od svih ostalih istraživanih govora, jer u rezultatu neutralizacije dviju opreka po difuznosti: /e/ ~ /i/ → [i], /o/ ~ /u/ nije drugi član opreke, nego nova, treća jedinica: /e/ ~ /i/ → [i], /o/ ~ /u/ → [u]. U rezultatu tih dvaju neutralizacijskih procesa četiri su fonemske zamjene: /i/ → [i], /o/ → [u], /u/ → [u]. Radi jednoobraznosti prikaza svih neutralizacijskih procesa i fonemskih zamjena u istraživanim govorima, u rezultatu se tih procesa i fonemskih zamjena u međimurskim govorima donose u ovome radu fonemi s kojima se glasovi [i] i [u] mogu identificirati, tj. [i] kao član fonema i-tipa, a [u] kao član fonema u-tipa, dakle /e/ ~ /i/ → /i/, tj. /e/ → /i/; /o/ ~ /u/ → /u/, tj. /o/ → /u/.« Zečević 1993:52–53.

»U sjeveroistočnome dijelu, na području istočnoga dijela međimurskog dijalekta, broj se neutralizacijskih položaja dviju opreka po difuznosti /o/ ~ /u/ i /e/ ~ /i/ povećava i one se neutraliziraju u svim nenaglašenim slogovima. Po inventaru članova tih opreka, uz te se govore vežu i govori u Nedeljancu i Vidovcu, ali ne i po rezultatu tih neutralizacija, po kojem se ti međimurski govori izdvajaju od svih ostalih istraženih govora. U rezultatu su, naime, tih neutralizacija dvije nove jedinice, i to [i] u rezultatu neutralizacije opreke /e/ ~ /i/, i [u] u rezultatu neutralizacije opreke /o/ ~ /u/.« Zečević 1993: 94.

sti govornika ti oblici izjednačeni, možemo ih svrstati u »lažne prijatelje«. U srednjem i donjem poddijalektu refleks slogotvornoga *l̥* ionako je samo *u* pa kod tih govornika međimurskoga dijalekta do drugačije transfonemizacije i ne će doći.

2.2.3. Konsonantizam

a) Obezvučene zvučne suglasnike na kraju riječi iz međimurskoga dijalekta treba "poistovjetiti" sa zvučnima u toj poziciji kod njihovih pretpostavljenih »lažnih prijatelja« u standardu (*j̥uk* 1. 'strana svijeta nasuprot sjeveru' 2. 'vjetar koji puše s juga' – *j̥ug* 'strana svijeta nasuprot sjeveru'; *isxyt* 'izlaz za kola koja su zaglibila' – *ishod* 'svršetak kao posljedica nekakva uzroka').

b) Treba zanemariti razlike u konsonantizmu koje se tiču postojanja *nj* (u nekim je govorima *ĩ* umjesto *nj*, npr. *t̥r̥ie* 'trnci' – *t̥rnje* zb. im. od trnje), *l̥* (u nekim je govorima samo *l*, npr. *l̥udsk̥i* 1. 'tuđ, stran' 2. 'ono što je svojstveno ljudima' – *lj̥udsk̥i* 'ono što je svojstveno ljudima') i *ž* u konsonantskim inventarima (u nekim je govorima *j* refleks palatalnog *d'*, npr. *xerj̥ovi* 1. 'zahvaćen hrđom' 2. 'tamnosmeđ' – *h̥r̥đav* 'zahvaćen hrđom').

c) Treba zanemariti razlike koje se tiču postojanja opreka između *č* i *ć* u standardnom jeziku (*b̥uča* 'obuća' – *b̥uća* 'tikva', *ubr̥ačati* 'okretati' – *òbračati* 1. 'privoditi koga nekoj ideologiji, vjeri' 2. 'usmjerivati').

d) Treba zanemariti razlike koje se tiču refleksa starih konsonantskih skupina kao što su **stj* (*kr̥ščen'ica* 'krštena žena' – *kr̥štènica* 1. 'izvadak iz matične knjige krštenih' 2. 'ženska osoba koja pristupa krštenju', **skj* (*v̥oščiti* 'hlepjeti za nečim' – *v̥oštiti* 'premazivati voskom'), **zdj* (*zv̥ižžati* 'proizvoditi prodoran zvuk poput jakog vjetra' – *zv̥iždati* 'posebnim namještanjem usana, jezika ili prstiju u ustima ili zviždaljkom proizvoditi zvuk'), **čbr-* i **čer-* (*čr̥'čv̥u* 'želudac' – *crijévo* 'dio probavnog sustava između želuca i čmara').

e) Riječi u kojima je u međimurskom dijalektu izgubljeno *v* u suglasničkim skupinama treba "poistovjetiti" s njihovim pretpostavljenim »lažnim prijateljima« u standardu gdje je očuvano *v* u tim skupinama (*l̥os̥i* 'kosa' – *vl̥asi* 'niti kose'; *ut̥r̥deti* 'ukočiti se od zaprepaštenosti' – *òtvrdnuti* 1. 'postati tvrd' 2. 'postati čvrst' 3. 'postati neosjetljiv na nešto').

f) Reflekse starog prefiksa *və-* treba "poistovjetiti" s njihovim refleksima u pretpostavljenim »lažnim prijateljima« iz standarda. Najčešće je to *u* (*ft̥rti se* 1. 'hodanjem, vožnjom i sličnim pritiskanjem izravnati se i postati tvrdim' 2. 'prisilno se primiriti' – *ùtrti se* 'hodanjem, vožnjom i sličnim pritiskanjem izravnati se i postati tvrdim'; *vr̥editi* 1. dovesti u uredno sta-

nje' 2. 'prevariti nekoga; staviti nekoga u nepovoljni položaj' – *uréditi* 'dovesti u uredno stanje').

g) Kod riječi iz dijalekta koje su dobile protetski suglasnik treba pretpostaviti da će ih neki govornici pokušati transfonemizirati u standard bez protetskog suglasnika, ali s istim značenjem kao u dijalektu (*vuč'iti* 'predavati drugome znanje, vještinu' – *učiti* 1. 'predavati drugome znanje, vještinu' 2. 'stjecati znanje ili vještinu': 'On 'učī v šk'olj. 'On predaje u školi.'; *v'učen* 'naviknut' – *učēn* 'vrlo obrazovan': 'On je v'učen. 'On je naviknut.', *v'ustati* 'posustati' – *ustati* 'zauzeti stojeći položaj': 'On je 'ustal. 'On je posustao.').

2.3. Morfologija

a) Budući da se u istraživanju pseudoanalogonimije uzimaju u obzir samo *eitetski oblici*, razlike u deklinaciji, konjugaciji i komparaciji ne treba ju se uzimati u obzir.

b) Treba zanemariti različitosti u pojavljivanju određenih i neodređenih oblika pridjeva. Kod većine pridjeva u kajkavskom (osim onih koji imaju nepostojano *e*) moguć je samo određeni oblik:

drv'enj 'nespretn; sramežljiv' – *d'rven* 'koji je načinjen od drva', *kr'astavj* 'prljav' – *kràstav* 'koji je prekriven korama od sasušene krvi na rani koja zarasta'.

2.4. Tvorba riječi

Izuzetno, u »lažne prijatelje« trebalo bi svrstati i neke parove riječi s različitim sufiksima, a kod kojih se pretpostavlja da će govornik riječ iz dijalekta prevesti sufiksom sličnoga značenja koji na tu osnovu ide u standardnom jeziku (*x'odec* 'skitnica' – *hòdāč* 'onaj koji hoda').

3. Vrste pseudoanalogonimije

U istraživanju pseudoanalogonimije važna je sinkronija, tj. trenutačno stanje semantičkih polja koja ti primjeri imaju (Samardžija 1995:27). Sinkronijski je pristup nužan jer nije uvijek lako odrediti kada je u dijalektu riječ o starijem značenju, a kada o semantičkoj adaptaciji novijeg datuma. Možda se u nekoj ranijoj fazi razvoja dijalekta kod pojedinih parova radilo o potpunoj pseudoanalogonimiji, a do djelomične je pseudoanalogonimije došlo u suvremeno vrijeme kad standard potiskuje dijalektalne govore i riječi iz standarda i njihova značenja prodiru u mjesne govore.⁸ Sinkronij-

⁸ Zanimljiv je par *z'odruga* – *zâdruga* gdje se sekundarna adaptacija novijeg datu-

ski se pristup u ovom istraživanju ipak nije u potpunosti mogao poštovati kod riječi iz standarda jer su zanemarivana novija značenja koja su nastala zbog potrebe standardnog jezika da mora izraziti sva značenja koja se tiču znanosti, tehnike, umjetnosti, filozofije, sporta, suvremenog života..., jednom riječju, sve ono što nadilazi mogućnosti izražavanja leksikom najstarijih govornika pojedinog mjesnog govora međimurskoga dijalekta. To znači da su kod riječi iz standarda u obzir uzimana ona osnovnija, tj. ona koja su poznata i manje obrazovanim govornicima međimurskoga dijalekta.

Npr. kod natuknice *ključ* navodi se samo značenje 'metalna naprava za otvaranje i zatvaranje ključanica, brava', a zanemaruju se sljedeća značenja: 1. 'mjerilo po kome se daju mandati čimbenicima društveno-političkih i upravnih tijela', 2. 'naprava za pričvršćivanje, odvijanje ili zavijanje vijaka', 3. *glaz.* 'znak na početku crtovlja koji određuje visinu tonova zabilježenih na crtovlju', 4. *pren.* 'uputa za rješavanje nekog problema, sredstvo za postizanje nekog cilja, sustav za čitanje šifriranog teksta'.

Isto tako kod natuknice *slòg* ne navode se sljedeća značenja 1. *tisk.* a) 'ručno ili strojno priređen tekst složen za tisak od tiskarskih slova i znakova' b) 'veličina i tip tiskarskih slova', 2. *inf.* 'niz podataka u datoteci' 3. *glaz.* 'način sastavljanja, vrsta ili stil glazbenog djela', 4. *grad. / lik.* 'skup karakteristika umjetničkog djela, po kojem se ono razlikuje od drugih umjetničkih ostvarenja'. U obzir se uzima samo značenje *ling.* 'glas ili skup glasova koji se u govoru i pismu osjećaju kao samostalne cjeline od kojih se sastoji riječ'.

Prema tako shvaćenu sinkronijskom pristupu pseudoanalogonimiji, podjela parova »lažnih prijatelja« u ovom radu bit će na a) *potpuno* »lažne prijatelje« i b) *djelomično* »lažne prijatelje«.⁹

Potpuno »lažni prijatelji« oni su koji nemaju ni jedno zajedničko značenje, npr. *pij'õnka* 'žena koja se opija' — *pij'ãnka* 'zabava na kojoj se opija'; *r'it* 'stražnjica' — *r'it* 'zemljište uz rijeku ili jezero koje povremeno poplavljuje voda', *d'õga* 'daska od bačve' — *d'õga* 'pasmina velikog i jakog psa'.

ma dogodila u dijalektu. Starije značenje 'dobrovoljno društvo većega broja pojedinaca utemeljeno na zajedničkom ostvarivanju skupnoga i pojedinačnog interesa' jest historizam, a za sve (pa i najmlađe) govornike međimurskoga dijalekta ta imenica znači 'dućan'.

⁹ »Die erste Möglichkeit wie sich die Bedeutungen zweier Wörter unterscheiden können, ist die Exklusion: Die beiden Lexeme haben keine einzige Bedeutung gemeinsam. Dies ist der Fall bei den 'klassischen' Pseudo-Analogonymen, meist totale oder vollständige 'falsche Freunde' genannt... Bei der partiellen Pseudo-Analogonymie muss der Lernende hingegen zusätzlich die Bedingungen verinnerlichen unter welchen A mit B zu übersetzen ist und unter welchen nicht.« Bunčić 2000:49–50.

Djelomično »lažni prijatelji« oni su kod kojih jedan ili oba parnjaka uz zajednička značenja imaju i jedno ili više različitih značenja (*inkluzija*), npr. *st'ęčĭ* 1. 'vlastitim radom privrijediti' 2. 'izaći tekući' — *st'ęci* 'vlastitim radom privrijediti' *v'idetĭ se* 1. 'vidjeti sebe' (*V'idĭm se k'ak bŭm bet'ęžen l'ęžal, a n'iščĭ me n'a d'ošel gl'et.*) 2. 'činiti se' (*V'idĭ mĭ se ka bŭ 'išel d'ęšč.* 'Čini mi se da će padati kiša.') 3. 'svidati se' (*T'ĭ mĭ se d'ęčkŭ v'idĭ.*) — *v'idjetĭ se* 'vidjeti sebe', *g'rdĭ* 1. 'ružan' 2. 'prljav' 3. 'prost, grub u ophođenju' — *g'rd* 'grdan, ružan'.

Parova djelomično »lažnih prijatelja« ima neusporedivo više nego u pseudoanalogonimiji između dva standardna jezika (npr. ruskog i hrvatskog). Osim što se uglavnom radi o bližim jezičnim sustavima nego kod dva standardna jezika, razlog za mnogo češću djelomičnu pseudoanalogonimiju jest i svakodnevna interferencija između mjesnog govora / interdijalekta i standardnog jezika.

Kod djelomično »lažnih prijatelja« ima dosta primjera gdje se kod parnjaka iz međimurskoga dijalekta sekundarno razvilo značenje vezano uz seljački način života i privređivanja, npr.

x'orati 1. 'pustošiti, pljačkati' 2. 'skidati dlaku sa zaklane svinje' — *hàrati* 'pustošiti, pljačkati',

'isxŭt 1. 'svršetak kao posljedica nekakva uzroka' 2. 'izlaz za kola koja su zaglibila' — *ishod* 'svršetak kao posljedica nekakva uzroka',

nas'ęstĭ 1. 'biti žrtvom prevare' 2. 'pripremiti kokoši gnijezdo u kojem će ležati na jajima' (*Bŭmu, nas'ęlĭ 'ovu k'okuš.*) — *nàsjesti* 'biti žrtvom prevare',

Žid'ofka 'pripadnica semitskog naroda čije tradicije počivaju na učenju Mojsija i proroka' / *žid'ofka* 'limfni čvor u preponama kao posljedica napornoga hodanja.' — *Žid'ovka* 'pripadnica semitskog naroda čije tradicije počivaju na učenju Mojsija i proroka'.

Kod nekih parova djelomično »lažnih prijatelja« vidljiva je pejorizacija u parnjaku iz međimurskoga dijalekta u onom značenju kojeg nema u paru iz standardnog jezika, npr.

ŭtp'oslatĭ 1. 'poslati' (*ŭtp'oslal sam p'ismŭ. V'ę č'okam 'odgŭvŭra.*) 2. 'odbiti nekoga; ne primiti nekoga (pej.)' (*ŭtp'oslalĭ smŭ ga 'otkŭt je d'ošel.*) — *otpòslati* 'poslati',

nažd'ęratĭ se 1. 'obilno se najesti' (*Nažd'ęral sam se m'esa ka sam se sk'orŭm rasp'očĭl.*) 2. 'napiti se (pej.)' (*P'ok se nažd'ęral ĭ s'ò pl'očŭ pŭtr'ošĭl.*) — *nažd'ęrati se* 'obilno se najesti',

sv'etĭ 1. 'onaj koga Crkva slavi zbog savršenstva i čistoće' (*Sv'etĭ J'ožef je J'ęžŭšŭf hran'itel.*) 2. 'pobožan, koji živi kreposno; onaj koji redovito ide u crkvu (pej.)' (*M'oram sĭ sv'etŭ p'ucŭ n'ojtĭ za ž'ęnu; Sv'etĭ č'ovek, a k'one.*) 3. 'koji

se odnosi na pobožne stvari općenito' (*sv'ete kn'iige* — misli se i na obične molitvenike, *sv'eta st'anijca* — misli se na Radio Vatikan) — *sv'et* 1. 'onaj koga Crkva slavi zbog savršenstva i čistoće' 2. 'koji je Crkva posvetila'.

4. Razlozi za nastanak »lažnih prijatelja«

Do pojave parova »lažnih prijatelja« došlo je zbog sljedećih razloga:

a) Jedan je parnjak semantičkom adaptacijom dobio u dijalektu drugo značenje, npr. *kr'astavj* nije 'koji je prekriven korama od sasušene krvi na rani koja zarasta' već 'prljav'; *kr'ičati* nije 'vikati oštrim visokim piskutavim glasom' već 'vikati'; *čr'čvny* nije 'crijevo' već 'želudac'; *t'rti* nije 'trljati' već 'razbijati'.

b) Jedan je parnjak posuđenica iz neslavenskih jezika koja se slučajno fonološki podudara s drugom riječi, npr. *p'ucati* (njem. *putzen*) nije 1. 'kršiti se, lomiti se' 2. 'gađati iz vatrenog oružja' 3. 'udarati loptom' već 'čistiti'; *b'qba* (mađ. *baba* 'lutka') nije 1. 'stara žena' 2. 'očeva ili materina majka' već 'lutka'; *j'ezery* (mađ. *ezer*) nije 'prirodna ili umjetna udolina na kopnu u kojoj je voda stajaćica bez veze s morem' već 'tisuća'.

c) Oba su parnjaka posuđenice iz neslavenskih jezika, a parnjak iz međimurskoga dijalekta ima posebnu semantičku adaptaciju, npr. *inkvož'itūr* nije 'član inkvizicijskog suda' već 'policijski istražitelj', *p'ostūr* nije 'protestantski župnik' već 'čuvar vinograda'. Ovdje je riječ o potpuno »lažnim prijateljima« jer stariji ispitanici ne znaju značenja iz standarda.

d) Parnjak iz međimurskoga dijalekta ima ili je imao »prave prijatelje« u nekim drugim jezicima, najčešće slavenskim, a njihovi ih parnjaci u standardnom jeziku nemaju, npr. *d'elū* 'rezultat ili proizvod rada' već 'posao (ali ne kao stalno zanimanje)'; *k'ozati* nije 'izraziti riječima' već 'pokazivati'; *nar'ugati se* nije 'izvrnuti ruglu' već 'nabrati se, zgužvati se — o tkanini'¹⁰.

e) Do sličnosti je došlo uslijed različitih fonoloških promjena nastalih u različitim fazama razvoja pojedinih govora (gubljenja i prijelazi fonema, dobivanje proteze, ukidanje opreka između č i ć, različiti refleksi pojedinih samoglasnika, suglasnika i suglasničkih skupina iz praslavenskog stanja), npr. *gran'at* 'granata' — *grānāt* 'mineral tamnocrvene boje', *j'užina* 'užina' — *jūžina* 'jugovina'; *per'ika* 'vrsta korova' — *pèrika* 'umjetna kosa', *v'uča* 'ujak' — *vùča* 'vučenje, tegljenje', *gr'oja* 'ograda' — *grája* 'izmiješani glasovi i povici veće skupine ljudi', *m'odrj* 'mudar' — *mòdar* 'koji je boje vedrog

¹⁰ »Ie. nazalizirani korijen **urong-* od **uer* 'savijati', koji se nalazi u *režati* (v.), stcslav. *regnōti* 'hiscere' ovdje dolazi u prijevoju perfektuma **urong-* u psihološkom značenju. Prvobitno konkretno značenje nalazi se u lit. *ringúoti* 'crispare, incurvare', lat. *ringi*.« Skok III. 1973:167.

neba', *kl'opka* 'klupko' — *klòpka* 'stupica, zamka', *v'òščiti* 'hlepjeti za nečim'
— *vòštiti* 'premazivati voskom').

f) Transfonemizacijom *a-*, *e-* i *o-* samoglasnika po uzoru na standardni jezik riječ iz međimurskoga dijalekta postala je slična nekoj riječi u standardu, npr. *m'òmica* nije hipokoristik od 'mama' već 'nesvjestica, obamrlost'; *st'èči* nije 'vlastitim radom privrijediti' već 'izaći tekući', *k'òstatì* nije 1. 'imati trgovačku cijenu' 2. 'imati troškove, štetu, loše posljedice' već 'probatì'.

d) Različite riječi iz dva uspoređivana sustava tvorene su istim tvorbenim sredstvima koja imaju različita značenja, npr. *prev'idetì* nije 'propustiti zbog nedovoljne pažnje' već 'uvidjeti'; *pij'ònka* nije 'zabava na kojoj se opija' već 'žena koja se opija'.

g) Jedan je parnjak onomatopejskog podrijetla i slučajno se podudara s riječi iz drugog sustava, npr. *t'utkatì* nije 'lijepiti posebnim ljepilom dobivenim od životinja' već 'piti iz boce (pej.)'.

5. Enantosemija

Zabilježio sam nekoliko zanimljivih primjera pojave enantosemije¹¹ između parnjaka. U tim su primjerima u pojedinim govorima (ne u cijelom dijalektu!) njihova značenja otišla u suprotnim pravcima:

lag'òden 'nekvalitetan' (*X'itì fkr'aj t'ò lag'òdnu kùr'uzu.*) — *lagodan* 'koji se odvija bez poteškoća',

sp'ornu 'brzo' (*V'iš k'ak sp'ornu d'èla. i t'i bì t'ak m'òral.*) — *spòrno* 'na sporan način, dvojbeno',

od kr'aja 'od početka' (*K'opaj ùd kr'aja. 'Kopaj od početka.'; M'òm je ùd kr'aja b'il n'òri. 'Odmah od početka bio je lud.'*) — *otkraja* 'od kraja'.

Kod primjera *od kr'aja* riječ je o djelomičnoj enantosemiji jer u kontekstima kada se u jednom dijelu iskaza ističe početak, sveza *ùd kr'aja* znači isto kao i standardu: *Č'itaj knj'igu ùd puč'etka, a n'è ùd kr'aja!*; *F'ilma bymu gl'edali ùd puč'etka a n'è ùd kr'aja*. Taj je primjer potvrđen u cijelom međimurskom dijalektu.

¹¹ »Das Phänomen, dass zwei diametral 'entgegengesetzten' Bedeutungen durch ein einziges Lexem ausgedrückt werden, nennt man *Enantiosemie* (év 'darin', αντίος 'entgegengesetzt' und σημα 'Zeichen').« Buncić 2000:62.

6. Semantički mocijski par *m'qček* — *m'qčka*

Zanimljiv je semantički mocijski par *m'qček* — *m'qčka* (*Felis catus* 'pripitmljena zvijer iz potporodice pravih mačaka koja se drži u kući radi lovljenja miševa ili kao kućni ljubimac'). Dok je u standardnom jeziku *mačka* spolno neobilježen pojam toga mocijskog para, a *mačak* pojam za mušku, odraslu, spolno zrelu jedinku te vrste, u međimurskom je dijalektu obrnuto: *m'qček* je spolno neobilježen pojam za tu životinju, a *m'qčka* odrasla, spolno zrela ženka (*M'qčki ji h'odaju pu k'uhni i n'ikaj ji ne sm'eta*. 'Mačke joj hodaju po kuhinji i to joj ništa ne smeta.'; *P'qk m'qčka 'ima ml'ode*. 'Opet mačka ima mlade.'). Prema tome, *m'qček* i *mačka* su »lažni prijatelji«.

7. Primjeri pseudoanalogonimije između međimurskoga dijalekta i standardnog jezika zabilježeni u jezičnoj praksi

U istraživanjima su potvrđeni sljedeći nesporazumi:

N'ejte b'čezati ak ste vr'qči! 'Nemojte trčati ako ste vrući!' — *Nemojte bježati ako ste vrući!

L'čpa je k'aj b'oba. 'Lijepa je kao lutka.' — *Lijepa je kao baba.

B'člilj b'umu k'uxny. 'Bojat ćemo kuhinju.' (ne nužno bijelom bojom) — *Bijelit ćemo kuhinju bijelom bojom.

Deb'elū čr'čvū mu sm'eta pak se n'čmre pr'ignuťi. »Debeli mu želudac smeta pa se ne može prignuti.' — *Smeta mu debelo crijevo pa se ne može prignuti.

N'čgvū d'člū je sl'abu. 'Slabo radi.' — *Njegovo je djelo (npr. umjetničko, životno...) slabo.

C'člū n'qč je d'rkal v z'axut. 'Cijelu je noć trčao u zahod.' — *Cijelu je noć masturbirao u zahod.

Sl'abuga d'uxa 'ima. 'Teško diše.' — *Nije duhovit.

M'čl je l'čpu ž'enu, ali j'qku g'rdu. 'Imao je lijepu ženu, ali jako svadljivu.' — *Imao je lijepu ženu, ali ružnu.

N'čj g'rditj d'čete! 'Nemoj prljati dijete!' — *Nemojte koriti dijete.

M'čl sam n'čgda d'obruqa ku'qča pr x'iži. 'Imao sam nekad kod kuće dobar nož za klanje.' — *Imao sam nekad ukućanina koji je dobro klao.

Ka n'aš l'ovil p'uce! 'Nemoj pipkati djevojke!' — *Nemoj loviti djevojke!

T'q su l'udskj l'udi. 'To su strani ljudi.' — *To su čovječni ljudi.

'Qn se ne v'upa p'qritj z p'ucamj. 'On se ne usuđuje družiti s djevojkama.'

– *On se ne usuđuje imati spolne odnose s djevojkama.

Prev'idel je št'erij je p'otes b'il d'ober. 'Uvidio je koji je bio dobar potez.'

*Zbog nepomnje nije vidio koji je bio dobar potez.

Sn'imal sam z'oba. 'Vadio sam zub.' — *Slikao je zub.

8. Glagoli s odvojenim prefiksima

U korpus istraživanja uvjetno su ušli i glagoli s tzv. »odvojenim prefiksima«, ali samo ako ih formalno izjednačimo sa svezama *glagol + prilog*. Takve sveze mogu izazvati nesporazume u komunikaciji jer ih slušatelj uslijed nedovoljnog konteksta može prevesti na 2 načina. U primjerima koje ću navesti pod prvim ću prijevodom dati značenje složenog glagola, a pod drugim prijevodom značenje sveze *glagol + prilog*.

B'il sam g'orij. 1. 'Bio sam budan.' 2. 'Bio sam gore.'

D'ol te b'um pr'ek. 1. 'Tužit ću te.' 2. 'Dat ću te preko.' (npr. u poslovnicu u Podravini)

D'olij je d'ošel. 1. 'Smršavio je (uslijed bolesti).' 1. 'Došao je dolje.'

N'ej sij t'o br'atij g'orij. 1. 'Nemoj si to uzimati srcu.' 2. 'Nemoj si brati gore.' (npr. jabuke)

Z'išel je v'un. 1. 'Snašao se u govoru.' (Uspio je reći što je mislio.) 2. 'Izašao je van.'

z'imatij d'olij 1. 'skidati od nekog iznosa — najčešće od plaće' 2. 'uzimati dolje' (npr. crijep pri raskrivanju krova)

d'olij d'eťij 1. 'uništiti, staviti u loš položaj' (*B'olest me je d'olij d'ela.* 'Bolest me je porušila. '; *T'o ka n'emre p'osla n'ojťij ga je d'olij d'ely.* 'Uništilo ga je što ne može naći posao. ') 2. 'staviti dolje' (*D'olij d'eni vr'eće.*)

Nisu uzimane u obzir sveze toga tipa u kojima bi u prijevodu na standard takvi prilozi bili tautološkog karaktera i zbog toga potpuno suvišni, npr.

P'azi ka n'aš p'us'ekel kr'uzu (v'un)! 'Pazi da ne posijechesh kukuruz!'

Z'el je p'eneze (v'un) z b'anke. 'Uzeo je novac iz banke.'

J'emleju mi (d'olij) ud pl'oče. 'Skidaju mi od plaće.'

9. Kriteriji za izbor riječi i način obrade

U obzir su uzeti samo oni parovi riječi gdje oba dijela para pripadaju istoj vrsti riječi. Imenice trebaju pripadati i istoj deklinaciji. Kod parova gdje je par iz međimurskoga dijalekta *pluralia tantum*, navodim u N mn. i značenje homonimne riječi iz međimurskoga dijalekta koja ima jedninu, npr. *zûbi* 'bjeličaste izrasline koštanog tkiva u čeljusti prevučena caklinom' – *z'obji* 'bjeličaste izrasline koštanog tkiva u čeljusti prevučene caklinom' / *z'obji* 'usta'.

Također navodim i tzv. *nove homonime* parnjaka iz međimurskoga dijalekta nakon pretpostavljene fonološke i morfološke prilagodbe standardnom jeziku, npr. *b'oba* i *b'aba* nisu homonimi u međimurskom dijalektu, ali postaju homonimi u razgovornom jeziku govornika međimurskoga dijalekta nakon što se 'o' u fonološkoj prilagodbi standardu izgovori kao *a* (npr. *b'oba* 'lutka' / *b'aba* 'žena (pej.)' – 1. *bàba* 'stara žena' 2. 'očeva ili materina majka').

Kod glagola se ne ubrajaju u »lažne prijatelje« oni parovi u kojima bi jedan parnjak bio povratni, a drugi ne.

Polazna su značenja ona iz međimurskoga dijalekta. Nisu stavljeni oni parovi riječi gdje su temeljna značenja ista, a u standardu još postoji i značenje koje je tehničkog, znanstvenog, pjesničkog ili nekog drugog oblika civilizacijskog razvoja (v. 3).

U rječnik nisu stavljeni oni parove riječi čija razlika u značenju počiva isključivo na pragmatičkoj i sociološkoj razini koje se tiču načina i poimanja života najstarijih ispitanika, iako bi se i tu našlo vrlo zanimljive građe.¹² Npr. *k'ońek* uz značenje 'mali konj' ima još i značenje 'licitarski kolač u obliku konja'. To je uz srce i lutke bio najčešći lik koji su izrađivali licitari. Postupno je to značenje otišlo prema značenju 'kolači od licitara općenito' (*Sj p'ęš k'upiti k'ońeke na prš'č'ene?*) Za najstarije je ispitanike *pev'oč* samo onaj koji pjeva u crkvenom zboru (*N'aš j'apica su c'eluga ži'v'ota b'ilij pev'oč.*). *L'č'ene* za najstarije ispitanike znači 'liječenje od duševnih bolesti' (*D'išel je na l'č'ene; N'ęmu je tr'ęba l'č'ene.*). Do suženja značenja vjerojatno je došlo zato jer se zbog drugih bolesti nije mogao ostvariti dugotrajniji boravak u bolnici.

Također u popis »lažnih prijatelja« nisu stavljeni primjeri gdje bi par iz dijalekta fonološki adaptiran na standard imao drugačije značenje, npr.

¹² »Auf alle diese Nuancen gibt es die »totale Äquivalenz« zwischen zwei Idiomen lediglich bei einigen international definierten Termini technici wie *Diskontsatz*, *Radius*, *Phonem* oder *Natriumchlorid* sowie bei Eigennamen und Zahlwörtern.« Gladrow 1977:14.

pr'ova r'oka 'desna ruka' (Sv. Martin) — **prava ruka*
c'elī krump'ir 'krumpir kuhan s korom' — **cijeli krumpir*
st'orī č'ovek 'odrasli čovjek' (u iskazu upućenom djetetu) — **stari čovjek*
st'ora k'orpa 'stara cura' — **stara korpa*
vr'ožja k'oža 'umjetna koža' — **koža koja pripada vragu*
x'udj k'ukey 'vrsta upale na prstu' — **zao kukac*

Značenja su u međimurskom dijalektu pod rednim brojem pod istom natuknicom ako se radi o donekle povezanim značenjima. Ako se radi o potpuno odvojenim značenjima, natuknice su posebne.

10. Rječnik parova »lažnih prijatelja« između hrvatskoga standardnoga jezika i međimurskoga dijalekta

st. *bāba* 1. 'stara žena' 2. 'očeva ili materina majka'
md. *b'oba* 'lutka'¹³ (*L'ēpa je k'aj b'oba.*)
md. *b'aba* 'žena (pej.)' (*Na m'oru ga p'unu g'olix b'op; B'abe se spum'inaju na v'ulij.*)

st. *bāt* 'drška s glavom kao kod malja'
md. *b'at* = st. (*Z b'atum nab'i st'opa v z'emļu.*)
md. (Sv. Martin) *b'at* 'okomak' (*N'egdar smu z b'atjma k'urij.* 'Nekada smo ložili okomcima.')

md. (Prelog) *b'ot* 'gornji, tvrđi dio izdanka' (*S'e je v'eč v b'otjma.*)

st. *bijēg* 'brzo udaljavanje od mjesta na kome prijeti opasnost, bježanje'

md. *b'ek* 'hod u polutrku' (*Z b'egum je 'išla s'osedu puv'edat za n'as.*)

st. *bijēliti* 'činiti bijelim'

md. *b'elīti* 'premazivati zidove bojom s ciljem uklanjanja nečistoće — ne mora biti bijela boja' (*M'ama b'elī k'uxny.*) 2. 'guliti koru s voća ili povrća' (*B'elīm krump'era ka napr'ovim p'ir'eja.* 'Gulim krumpir kako bih napravio pire.')

st. *bjèžati* 'udaljavati se naglim kretanjem i odmicanjem od mjesta opasnosti'

md. *b'èžati* 1. = st. (*Aky te p'es nap'odne, b'èži!*) 2. 'trčati' (*Sl'abu su n'aši bež'alj. B'iliča bi tr'ebalu smen'itj.* 'Slabo su naši trčali. Trebalo bi Bilića smijeniti.')¹⁴

st. *brījati se* 'odstranjivati dlake s kože; ne nositi bradu i brkove'

md. (Knezovec) *br'ijati se* 'linjati se' (*V'e se sv'ija br'ije pak ju je n'ē m'oč kl'ati.*)

¹³ mađ. *baba* 'dojenče; lutka'.

¹⁴ Za značenje 'trčati' nekada se u kajkavskom upotrebljavao glagol *d'rkatj*, no pojavom vulgarnoga homonima, njegova je upotreba uglavnom prestala. Svi smo se nasmejali kad je jedna bakica liječniku rekla: *C'elū n'oč je m'oj m'oš d'rkal v z'axut.* Jasno je da to moramo prevesti kao 'Moj je muž cijelu noć trčao u zahod.'

st. *brìsāč* 'dio opreme automobila i drugih vozila koji briše prednje ili zadnje staklo'

md. *brìs'òč* 'ručnik' (*N'ej sȳ br'isatȳ l'ice z brìs'òčȳm št'erim sȳ sȳ n'oge br'isal.* 'Nemoj brisati lice ručnikom kojim si si brisao noge.')

st. *bùća* 'tikva'

md. *b'uća* 'obuča' (*N'egda smȳ sl'abȳ m'elȳ b'učȳ. B'osȳ smȳ x'òdalȳ.* 'Nekada nismo imali obuće. Bosi smo hodali.')

st. *cìcvara* 'kuhano jelo od brašna, maslaca i sira'

md. (Kotoriba, Selnica) *c'icvara* 'pečeni kolač od kukuruznog brašna, jaja i vrhnja'

st. *cijéliti se* 'zacjeljivati — o rani'

1. md. = st. (*R'ana mȳ pȳm'alȳ c'elȳ.*)

2. md. (Belica, Štrigova) *c'elȳti se* 'ljubiti se' (*Pȳpr'avȳ sȳ z'òbe 'inače se n'a niȳti j'ana št'ela s t'obȳm c'elȳti.* 'Popravi zube, inače se ne će nijedna djevojka s tobom ljubiti.').

st. *crijévo* 'dio probavnog sustava između želuca i čmara'¹⁵

md. *čr'evȳ* 'želudac' (*P'unȳ p'ije p'ivȳ pak 'ima v'elkȳ čr'evȳ.*)

st. *crnokóžac* 'čovjek crne kože'

md. *črnuč'òžec* 'čovjek tamne puti' (*L'epȳ je dec'òk, črnuč'òžec.*)

st. *čáratȳ* 'izgovarati određene mistične formule ili riječi i činiti radnje da bi se dozvale sile koje će donijeti ono što se želi'

md. *č'aratȳ* = st. (*T'ò je t'ò v'elštica n'ekaj č'arala ka ju je m'òš st'aj.* 'Nešto je ta vještica čarala pa ju je muž ostavio.')

md. *č'aratȳ* 'črčkati olovkom' (*N'ej bezv'eze č'aratȳ pȳ pap'č'ery.*)

st. *črn* 1. 'koji je posve tamne boje' 2. 'mračan, tužan'

md. *črni* 1. = 1. st. (*Črny sȳ ubl'elȳ na spr'evȳt.* 'Obuci crnu odjeću na sprovod.')

2. = 2. st. (*N'ej m'etȳ t'ak č'rne m'islȳ.*) 3. 'prljav, zamazan' (*Pr'i ní je s'el' črny.* 'Kod njih je sve prljavo.'; *V'eč tȳ je č'rna r'obača. D'ej mȳ ju ka tȳ ju up'erem.* 'Prljava ti je košulja. Daj mi da je operem.')

st. *dàhnuti* 'jedanput uvući zrak i ispustiti ga'

md. *d'èxnutȳ* 'blaže smrdjeti' (*K'ak vam t'u n'utri d'èxne.*)

st. *dàrovān* prid. trp. od glagola *darovati*¹⁶

md. *dar'oven* 'darežljiv' (*On tȳ je j'òkȳ dar'oven č'ovek. S'el' bȳ tȳ d'ol.*)

st. *dèbeo* 'koji je u presjeku širok; ugojen'

md. *deb'elȳ* 1. = st. (*Pr'èveč je deb'elȳ. M'oral bȳ zmrš'avetȳ.*) 2. 'koji je u drugom

¹⁵ U tom se značenju u međimurskom dijalektu upotrebljava imenica *čr'eva* kao pluralia tantum: *čr'eva sȳ mȳ v'un z'išla.*

¹⁶ U međimurskom je dijalektu pridjev trpni od toga glagola *dar'uvan.*

stanju' (*P'ok je deb'ela, a m'oš ji n'igdi ne d'ēla.* 'Opet je u drugom stanju, a muž joj nigdje ne radi.')

st. *djēlo* 'rezultat ili proizvod rada'

md. *d'ēly* 'posao, ali ne kao stalno zanimanje'¹⁷ (*Imam d'ēly. N'ēmam se čas spum'inati.*)

st. *dōga* 'pasma velika i jakog psa'

md. *d'oga* 'daska od bačve' (*D'oge su sp'okale pak je s'ę v'iny sc'urely.*)

st. *drāg* 'mio, ljubak'

md. *dr'ogi* = st. (*L'ēpi m'oji i dr'ogi, v'ęč me n'ate v'idli.*)

md. *dr'ogi* 'skup' (*S'ę je dr'ogu pr'i nas v z'adruqi.* 'Sve je u našem dućanu skupo.')

st. *dřkati* 'masturbirati' (žarg.)

md. *d'rkatj* 'trčati' (*D'ęca c'ēli d'ēn d'rkatj pu dvur'išču.*)

st. *dřven* 'koji je načinjen od drva'

md. *d'rveni* 1. = st. (*Drv'eny n'ogu 'ima.*) 2. 'nespretn; sramežljiv' (*Ak si t'ak drv'eni, n'ęmreš se 'iti v'učit za m'ajstura; Pr'ęveč je drv'eni, n'a se n'igd'or ž'ęnil.*)

st. *dūh* 1. 'svijest, moć ili sposobnost da se misli i spoznaje' 2. 'bestjelesno biće' 3. 'duhovitost' 4. 'temeljni smisao; narav'

md. *d'ux* = 2. st. (*D'uxa sam v'idel na gr'obju.*)

md. *d'ux* 'dah' (*N'ęmrem du d'uxa d'ojti.*)

st. *dvójke* (mn. N) 'predmeti označeni brojkom dva'

md. *dv'ojke* (mn. N) = st. (*S'ame dv'ojke 'ima v šk'olj.*)

md. *dv'ojke* (pl.t.) 'blizanci' (*Zgled'i da bu m'ēla dv'ojke. I'oku je deb'ela.*)

st. *flāšica* 'mala boca'

md. *fl'ašica* 1. = st. (*M'el je v'odu vu m'alj fl'ašicj.*) 2. 'staklenka' (*M'oram si nab'ajti fl'ašice ka bum kv'osila v'uvurke.*)

st. *Góspa* 'Blažena Djevica Marija' (*Mar'ija, M'ajka B'ožja*)

md. *gusp'o* 'gospođa (pej.)' (*T'akva gusp'o ti n'a ništ št'ela d'elatj.* 'Takva gospođa ne će ništa raditi.')

st. *gospòdin* 'uglađen i pristojan čovjek' (*g'ospun*)

md. *guspud'in* 'svećenik' (*K'aj su guspud'in pred'ekyvalj?')*

md. *g'ospudj* 'Bog' (u uzviku *G'ospudj B'ok n'ęj mi pum'ore!*)

st. *grája* 'izmiješani glasovi i povici veće skupine ljudi'

md. *gr'oja* 'ograda' (*M'oram ubr'ęzatj gr'oju.*)

st. *grānāt* 'mineral tamnocrvene boje'

md. *gran'at* 'granata' (*Gran'at ga je pug'odil v r'atu.*)

¹⁷ Stalni posao je *p'osel*: *D'obil je p'osla v Z'ogrebu; Tr'ęba p'osla č'uvatj.*

st. *gr̥d* 'ružan'

md. *g'rdj* 1. = st. (*L'ēpu sū je ž'enu st'aj, a k t'akvj g'rdj je d'išel.* 'Ostavio je lijepu suprugu, a otišao tako ružnoj ženi.') 2. 'neuljudan, prost' (*J'okū je g'rdj. C'ēlī d'ēn me k'one.* 'Jako je neuljudan. Cijeli me dan psuje.') 3. 'prljav' (*N'ēmreš t'ak g'rdj 'itj na p'ot.* 'Ne možeš ići tako prljav pred kuću.'¹⁸)

st. *gr̥diti* 'koriti koga oštrim riječima ili tonom'

md. *g'rditi* 'prljati' (*N'ej sī g'rditi c'ipele z št'erimj buš 'išel k m'ešj.* 'Nemoj prljati cipele u kojima ćeš ići na misu.')

st. *gr̥ub* 1. 'pod dodirom hrapav, bez glatkoće' 2. 'surov, neosjetljiv' 3. 'ovlašno izrađen, tek zacrtan'

md. *gr'obi* 'razvijen, kvalitetan — o krumpiru'¹⁹ (*T'ō je gr'obi krump'ēr.*)

st. *hājduk* 'odmetnik od turske vlasti; vrlo oštra, povremeno nasilna osoba'

md. (D. Dubrava) *xajd'uk* 'čuvar vinograda' (*Xajd'uk nas je nag'ōnal duk smy k'ralj gr'ozdje.*)

st. *hārati* 'pustošiti, pljačkati'

md. *x'orati* = st. (*B'olestj x'oraju; V Mež'imurju sū s'ē v'ojske x'orale v dr'ugum sv'ētskum r'atu.*)

md. *x'orati* 'skidati dlaku sa zaklane svinje' (*St'opj v'odu ka p'ēmū x'orat sv'inū.* 'Zagrij vodu da idemo skidati dlaku sa svinje.')

st. *hōdāč* 'onaj koji hoda'

md. (Podturen) *x'odec* 'skitnica' (*N'ekaj mū se zm'ēšalu pak je p'ostal x'odec.*)

st. *hūd* 'zao, opak'

md. *h'udj* 1. = st. 2. 'propao uslijed bolesti' (*J'okū je h'udj. Bū hm'rl.*) 3. 'bolestan — o biljci'

(*Krump'ēr je h'udj'ovu l'etu.*) 4. 'pokvaren' (*M'ēsū je n'ekvu h'udu. H'itj ga fkr'ej!*)

st. *igrati* 1. 'provoditi vrijeme u nekoj igri' 2. 'glumiti' 3. 'prikazivati se u kinu'

md. *'igrati* 1. = st. 1 1 (*D'ēca 'igraju n'ogumeta.*) 2. = st. 3 (*Št'erj film 'igra v k'inij?*) 3. 'svirati'

(*N'ēgda sam zn'al l'ēpu 'igrati na c'itre.*)

st. *ishod* 'svršetak kao posljedica nekakva uzroka'

md. (Sveti Martin, Podturen) *'isxut* 'izlaz za kola koja su zaglibila' (*T'ō je t'eškj 'isxut v'un.* 'Teško ćemo izvući kola.')

st. *izàbrati* 'birajući izdvojiti ili uzeti'

md. *z'abratj* 1. = st. (*Z'abralj sū ga za pr'ecednjka r'azreda.*) 2. 'odvojiti grah ili

¹⁸ Frazem *'itj na p'ot* znači 'ići pred kuću'.

¹⁹ Glatkoća krumpira znak je prijevremenog omeknuća, što znači da nije pretjerano zdrav i da se neće moći očuvati za zimu. Druga značenja toga pridjeva nisu potvrđena.

- grašak od trunja' (*Zab'eri gr'axa ka ga p'em k'uxat.*)
st. *izbrisati* 'brišući učiniti što čistim, da ne ostane trag'
md. *zbr'isati* 1. = st. (*B'oļe se zbr'iši. 'Išče sī m'oker.*) 2. 'izgrditi koga' (*K'aj me zbr'isala pred s'eṃa!*)
st. *izljepšati se* 'učiniti radnje kako bi se postalo ljepšim'
md. *z'lepšati se* 'proljepšati se' (*N'ekak se z'lepšala.*)
st. *jāgoda* 'niska zeljasta biljka iz porodice ruža okruglasta voćna ploda (*Fragaria vesca*)
md. = st. (*J'agude v š'umi sū dr'obne, ali sū fineše ud k'upļenīx. 'Šumske su jagode sitne, ali ukusnije od kupovnih.'*)
md. 'okrugli plod manje veličine, npr. grožđa, borovnice...' (*T'o je sk'upu gr'ozdje. Ka tī n'a niṭī j'ana j'aguda p'ola!*)²⁰
st. *jāničār* 'vojnik pješak u sultanskoj Turskoj koji pripada jedinicama sastavljenima od kršćanske djece, odvedene i odgojene u duhu islama'
md. (Donja Dubrava) *j'anīčār* 'kratki zimski kaput s krznenim okovratnikom — *j'anīca*' (*Udov'ugnī sī j'anīcū na j'anīčaru ka tī n'a z'ima.*)
st. *jēdnāko* adv. 'na jednak način, bez razlike'
md. *jedn'okū* adv. 1. = st. (*Jedn'okū stuj'idū. — o rezultatu na utakmici*) 2. 'ravno' (*Pruv'o'eri 'ali c'igli jedn'okū stuj'e! 'Provjeri stoje li cigle ravno.'*)
st. *jēdro* 'pogonilo, propulzor, od jedrenine razapeto na brodu ili brodicu koje vjetrenu snagu pretvara u porivnu silu gibanja plovila'
md. *j'ēdrū* 'jezgra od oraha' (*Ka tī n'a niṭī j'anū j'ēdrū p'alū!*)
st. *jēzero* 'prirodna ili umjetna udolina na kopnu u kojoj je voda stajaćica bez veze s morem'
md. = st. (*Se p'ēmu k'opat na j'ezeru?*)
md. *j'ezeru* 'tisuća' (*J'ezeru pōt sam tī r'ēkel ka buš t'ixū.*)
st. *jūg* 'strana svijeta nasuprot sjeveru'
md. = st. (*V'eter ukr'eče na j'uk.*)
md. *j'uk* 'vjetar koji puše s juga' (*J'uk p'uše. D'ēšč' by.*)
st. *jūžina* 'jugovina'
md. = st. (*J'užina je. Z'otū sam v'alda 'umūrna.*)
md. *j'užina* 'užina' (*Sī sī z'el k'aj za j'užinu?*)
st. *kāditi* 'paljenjem mirisne tvari širiti ugodan miris u obredne svrhe'
md. *kad'iti* 1. 'đimiti' (*Š't'o t'o kad'i c'ēļuga gr'unta?*) 2. 'pušiti' (*D'oktur mī je r'ēkel ka m'oram prest'ati kad'iti.*)
st. *kāntār* 'vrsta vage'
md. (Knezovec) *kant'or* 'hunjavica' (*T'akvuḡa kant'ora 'imam ka me n'oš žar'i.*)

²⁰ Od imenice u tom značenju može se napraviti i zbirna imenica *jagūd'ine*.

- st. *kàpati* 'padati kap po kap'
md. (Podturen) *k'òpati* 'okopavati' (*K'ulku p'òt k'òpate kùr'uzu?*)
- st. *kapètân* 'najviši čin nižih časnika kopnene vojske i zrakoplovstva; zapovjednik broda trgovačke mornarice'
md. *kape(i)t'òn* 1. st. (*X'uduga kapet'òna sam m'el vù v'ojski.*) 2. 'starješina svatova' (*K'oga sù b'òš z'el za kapit'òna?*)
- st. *kázati* 'izraziti riječima'
md. *k'òzati* 'pokazivati' (*G'rdù je jez'ika k'òzati.* 'Ružno je pokazivati jezik.')
- st. *klòpka* 'stupica, zamka'
md. = st. (*K'omaj je j'anpùt 'opal v kl'opku. V'èč n'a kr'al!* 'Konačno je pao u klopku. Više neće krasti!')
- md. = *kl'opka* 'klupko' (*Kl'opka mì je p'òla pak se ùdm'otala.*)
- st. *kljûč* 'metalna naprava za otvaranje i zatvaranje ključanica i brava'
md. = st. (*Ka n'aš z'òbil kl'uča jer buš 'ostal v'unì.* 'Nemoj zaboraviti ključ jer ćeš ostati vani.')
- md. *kl'uč* 'naprava za vađenje vode iz bunara' (*Kl'uč mì je 'opal vù v'òdu. S č'ëm bum v'è zagr'aj v'òdu?*)
- st. *kòljāč* 1. 'onaj koji kolje'; 2. 'zub koji služi za klanje lovine u životinja'
md. *kyl'òč* 'nož za klanje' (*Sù nabr'usil kyl'òča?*)²¹
- st. *kòbilica* dem. od 'kobila'
md. *kub'ilica* = st. (*Sl'aba je t'ò kub'ilica. N'ëmre n'ikaj vl'èči.*)
- md. *kub'ilica* 'skakavac' (*P'unu ga kub'ilici na senuk'òši.*)
- st. *kòrice* (pl.t.) 'obloga u kojoj se drži hladno oružje koje se nosi za pasom ili preko ramena'
md. *k'òrice* (pl.t. N) = st. (*S'è su tì k'òrice puš'arane, a n'òve su kù'ige.*)
- md. *k'òrice* (pl.t.) 'rogač' (*M'èni su k'òrice j'òku fine za cm'ukatì.*)
- st. *kòštati* 1. 'imati trgovačku cijenu' 2. 'imati troškove, štetu, loše posljedice'
md. *k'òštati* 'probatì' (*K'òštaj 'alì je d'ost sl'ònu.* 'Probaj je li dosta slano.')
- st. *Kráníac* 'stanovnik Kranjske'
md. *Kr'ònec* = st. (*Kr'òncì su n'ègda h'odilì pr'osit.*)
- md. 1. 'neiskusna i naivna osoba' (*K'aj tì t'è kr'ònec m'ore pum'òči?*) 2. 'lutka od krpa' (*P'ucke su se n'ègda 'igrane s kr'òncima.*) 3. 'sloj na zidu koji je nastao uslijed nepažljivog krečenja' (*Sl'abu sù pùb'èlyl. S'amì kr'òncì su tì na z'idu.*)
- st. *kràstaf* 'koji je prekriven korama od sasušene krvi na rani koja zarasta'
md. *kr'astavì* 'prljav' (*V'èš sù kr'astavì. 'Idì se up'èri!*)
- st. *kríčati* 'vikati ostrim visokim piskutavim glasom'

²¹ Jedino je u Donjem Vidovcu potvrđeno *kl'òč*.

- md. *kr'ičati* 'vikati' (C'ēlī d'ēn krč'idu. N'ēga m'ira pr t'ē x'īžj.)
st. *krīžār* 'vojnik koji od kraja 11. st. do polovice 13. st. sudjeluje u ratovima za oslobođenje svetih mjesta i Kristova groba u Jeruzalemu od islamskih vladara'
md. *krīž'or* 'skupina ljudi predvođenih svećenikom koja tijekom božićnih blagdana blagoslivlje kuću' (D'a būdu 'išlī krīž'orī?)
st. *krštēnica* 1. 'izvadak iz matične knjige krštenih' 2. 'ženska osoba koja pristupa krštenju'
md. *krščen'ica* 'krštena žena' ('Ona je n'ē krščen'ica. N'ejnj sū b'ilī kumun'istī.)
st. *kūmic* 'mali kum'
md. *k'umič* 'kumče' (V'ēč 'imam d'ēset k'umičī.)
st. *kūpljen* prid. trp. od *kupiti* 'postati vlasnik pokretne ili nepokretne imovine plaćanjem njezine prodajne cijene'
md. *k'upljen* 1. = st. (Je t'ō x'īža v'ēč k'upl'ena ilī se m'orem j'oš 'itī spum'inat?) 2. 'kupovni — za razliku od domaćege' (K'upl'ene j'uxe sū n'ē t'ak zdr'ave k'ak dūm'ōče.)
st. *kūta* 'radni ogrtač od platna'
md. *k'uta* 'izmišljeno čudovište (životinja) kojom se plaše djeca' (iz mađarskog kutya 'pas') (B'ō te k'uta z'ela.)
md. *k'uta* = st. (N'ēgda smū k'ute m'oralī nūs'itī v šk'olī.)
st. *inkvizītor* 'član inkvizicijskog suda'
md. *īnkviž'itūr* 'policijski istražitelj' (D'ošlī sū īnkviž'itūrī ka n'ōjdeju št'ō je xkr'al p'ēneze.)
st. *lāgodan* 'koji se odvija bez poteškoća'
md. *lag'oden* = st. (L'ag'odnūga p'osla 'ima.)
md. (Kotoriba) *lag'oden* 1. = st. 2. 'nekvalitetan — o plodu' (X'itī fkr'aj t'ō lag'odnū kūr'uzū.)
st. *lāmpa* 'svjetiljka'
md. *l'ōmpa* = st. (L'ōmpa je p'ōla pak se s'ē v'užgalū. 'Pala je lampa i sve se zapalilo.)
md. *l'ampa* 'usta (pogrdno)' ('Ima v'ēlkū l'ampū.)
st. *lōviti* 'loviti'
md. *lūv'itī* 1. 'loviti' (M'ōček lūv'i m'iše.) 2. 'dirati nešto' (Ka n'aš l'ovīl ūtr'ova!)
st. *ljudskī* 'ono što je svojstveno ljudima'
md. *l'udskī* 1. 'tuđ, stran' (N'ej 'itī v l'udskī v'rt! 'Nemoj ići u tuđi vrt!'; N'ēgdī v l'udskī z'ēmļī ž'ivī. 'Živi u nekoj stranoj zemlji.') 2. = st. (N'ikaj n'ēma l'udskūga v s'ēbj.)

st. *máčak* 'muško od mačke'

md. *m'oček* 'mačka općenito' (*N'ekuf m'oček h'odj pu v'rtu.*) 2. = st. (*B'ole je m'očka m'etj nek m'očku. K'aj b'umj s t'uľku m'alih m'ačkeci?* 'Bolje je imati mačka nego mačku. Što ćemo s toliko malih mačića?')

st. *māk* 'vrsta jednogodišnje biljke' (*Papaver somniferum*)

md. *m'ak* = st. (*Na p'oľu se črlen'idu m'akj.*)

md. *m'ok* 'vrlo slabo ispečeno — o jajima' (*Očeš j'ejce v m'ok 'ilj v t'rt?*)

st. *mālina* 'vrsta voćnog grma' (*Rubus idaeus*)

md. *mal'ina* 'dud' (*J'esu č'rne i b'čle mal'ine. Kr p'ota je i'x je b'ilu p'unu, 'alj su i'x puš'eklj.*)

st. *māmica* hip. od 'mama'

md. *m'omjca* 'nesvjestica, obamrlost' (*N'ekak m'j je m'omjca. S'igurnu m'j je t'lak zr'qsel.*)

md. *m'amjca* 'baka' (*M'amjca su m'j nav'čk d'olj n'ekve d'inare.*)

st. *māšinka* 'vrsta puškomitraljeza'

md. *maš'inka* 1. = st. (*Z maš'inkamj su i'x s'e spustr'č'alj.*)

md. (Mala Subotica, Orehovica) *maš'inka* 'upaljač' (*Imaš maš'inku ka m'j v'užgeš cigar'etljna?*)

st. *mēsnica* 'trgovina u kojoj se prodaje meso'

md. *mes'nica* = st. (*V mes'n'icj su pr'odalj s'e b'olše m'esu.*)

md. *mes'nica* 'patent na hlačama' (*Mes'nica t'j je utpr'č'eta.*)

st. *mètlica* 'mala metla'

md. = st. (*Z'emj m'etljicu pak pum'etj 'alta.*)

md. *m'etljica* 'metvica' (*Z'arkj c'ukurj su ze m'etljice.*)

st. *mōdar* 'koji je boje vedrog neba'

md. *m'oder* 'mudar' (*St'orj j'apa su b'ilj j'okj m'oder č'ovek.*)

st. *namētati* 'tjerati koga da što prihvati mimo svoje volje'

md. *nam'č'etati* 'slagati nešto metanjem' (*N'ej t'uľku nam'č'etati na j'ogeñ. D'ost je t'oplj.*)

st. *nāpasti* 'ugroziti čiju tjelesnu sigurnost uporabom vlastite tjelesne snage te uz upotrebu predmeta, hladnoga ili vrućeg oružja'

md. *nap'astj* = st. (*Z n'ožj su ga n'apalj.*)

md. *nap'astj* 'padajući zadržati se' (*N'e sme p'unu sn'ega nap'astj jer 'unda n'amj 'išlj v Z'ogrep.*)

st. *napúštati* 'ostavljati'

md. *nap'uščati* 1. = st. (*P'or p'ot ga je nap'uščala.*) 2. 'ispustiti kapi' (*Nap'uščaj sj k'apljice v j'očj.*)

st. *narúgatì se* 'izvrgnuti ruglu'²²

md. *nar'ugati se* 'nabrati se — o tkanini' (*S'ò tì se r'obača nar'ugala.*)

st. *násip* 'pojas zemlje, betona i drugih građevnih materijala nasut i izdignut nad razinu vode ili tla'

md. *n'osip* 1. = st. (*N'egda su b'ile p'oplave, a 'unda su napr'avili n'osipa na Dr'ovj.*)

2. 'količina graha ili kukuruza koja se pri branju može nositi u plahti' (*J'ò sam v'eč dv'ò n'osipe nabr'ola, a t'i n'ist!*)

st. *nàsjesti* 'biti žrtvom prevare'

md. = st. (*N'è smeš nas'esti na t'ò k'aj tì dr'ugi g'v'oriju.*)

md. *nas'esti* 'pripremiti kokoši gnijezdo u kojem će ležati na jajima' (*Bumy nas'eli 'ovu k'okuš.*)

st. *nàstaviti* 'produžiti'

md. *nast'aviti* = st. (*S'am nast'avì t'ak pak byš v'idel k'am byš d'ošel.*)

md. *nast'aviti* 'postaviti' (*K'ujku ste st'ovici kruz'ina nast'avili? 'Koliko ste hrpa kukuruzovine postavili?'*)

st. *naždèrati se* 'obilno se najesti'

md. *nažd'erati se* 1. = st. (*Nažd'eral sam se m'esa ka sam se sk'orum rasp'očil.*) 2.

'napiti se (pej.)' (*P'òk se nažd'eral i s'ò pl'oču putr'ošil. 'Opet se napio i potrošio je svu plaću.'*)

nèbo st. 'atmosfera i svemirski prostor koji se sa Zemlje vidi kao svod'

md. *n'ebu* 1. = st. (*N'ebu je p'unu ubl'aki.*) 2. 'nepce' (*N'ebu me bul'i.*)

st. *òbor* 'ograđen prostor za stoku'

md. (Donji Vidovec) *ub'or* 'stanje pred porođaj' u frazemu *b'iti na 'oburu: Ž'ena mi je na ub'oru.*

M'oram p'aziti. (Nekada su se krave koje su bile pred teljenjem stavljale u posebne obore.)

st. *òbraćati* 1. 'privoditi koga nekoj ideologiji, vjeri' 2. 'usmjerivati'

md. *ubr'aćati* 'okretati' (*D'išli su obr'aćat s'èny. 'Otišli su okretati sijeno.'*)

st. *òtkraja* 'od kraja'

md. *utkr'aja* 1. 'od početka' (*Ud kr'aja je b'ilu s'è v r'edu, ali je 'unda p'očel bnur'evati. 'Na početku je sve bilo u redu, ali je onda počeo ludovati. P'očni kopati ud kr'aja, a ne ud sred'ine. 'Počni kopati od kraja, a ne od sredine.'*) 2. = st. — samo u kontekstu gdje se ističe i početak (*Kr'igu č'itaj od puč'etka, a n'è od kr'aja.*)

st. *òružje* 'sredstva za napad i obranu u borbi čovjeka s čovjekom i vojske s vojskom'

²² U međimurskom se dijalektu u tom značenju upotrebljava frazem *n'orca se napr'ajti.*

- md. *'oružje* = st. (*Na puč'etku r'ata smu m'elj m'alu 'oružja.*)
md. *uruz'je* 'pribor za jelo' (*J'elj smu z sr'ebnim uruz'jem.*)
st. *otpòslati* 'poslati'
md. *utp'oslati* = st. (*utp'oslal sam p'ismu. V'e č'okam 'odguvura.*)
md. *utp'oslati* 'odbiti nekoga; ne primiti nekoga (pej.)' (*Utp'oslali smu ga 'otkut je d'ošel.*)
st. *òtvrđnuti* 1. 'postati tvrd' 2. 'postati čvrst' 3. 'postati neosjetljiv na nešto'
md. *ut'rđeti* 1. = st. 1. (*Kr'ux je ut'rđel ka je st'ol v'unj. 'Kruh se stvrđnuo jer je stajao vani.'*)
2. 'ukočiti se od zaprepaštenosti' (*ut'rđel je duk je t'ò č'ul.*)
st. *pàra* 'stanje u koje prelazi tekućina pri zagrijavanju'
md. *p'ara* = st. (*V k'uxn'j je s'e p'ara ud t'ułkuga kux'ila.*)
md. *p'ara* 'boležljiva, izmučena životinja' (*F'est se m'očila p'ara pr'edi nek je c'rkla.*)
st. *pàriti se* 'spajati se radi oplodnje — o mužjaku i ženki'
md. *p'oriti se* 'družiti se' (*Onj se n'ečeju p'oriti z n'amj.*)
st. *pàstor* 'protestantski župnik'
md. (Goričan) *p'ostur* 'čuvar vinograda' (*J'ožj B'eljučuf je b'il p'ostur.*)
st. *pèrika* 'umjetna kosa'
md. *per'ika* 1. 'pirika, višegodišnji travni korov (A. repens)' (*S'e je per'ika zar'osla na S'òčuvj.*)
md. *per'ika* = st. (*N'iščj n'e sme zn'ati ka n'osj per'iku.*)
st. *pèrut* 'prhut'
md. *p'erut* 'pero s krila' (*D'ela sam dv'è p'eruti v j'uxu.*)
st. *pìjānka* 'zabava na kojoj se opija'
md. *pij'onka* 'žena koja se opija' (*Ž'urža je b'ila v'elka pij'onka.*)
st. *pípa* 'slavina'
md. *p'ipa* = st. (*P'ipa cūr'i.*)
md. *p'ipa* 'lula' (*J'apica su nav'ek sed'elj na st'olčeku i m'elj p'ipu v zub'ej.*)
st. *plāviti* 'bojati nešto plavim'
md. *pl'oviti* 'postajati plav' (*Pum'alj je pl'ovila duk je č'ula k'ułku tr'eba plat'iti.*)
md. *pl'aviti* 'inspirati' (*M'ama pl'ovi v'èša.*)
st. *plōha* 'vanjska strana geometrijskoga tijela'
md. *pl'oxa* 'vrlo jak kratkotrajni pljusak' (*J'oka je pl'oxa p'ola.*)
st. *podrivoāč* 1. 'oruđe kojim se podriiva' 2. 'onaj koji kvari kakav red'
md. (D. Dubrava) *pudriv'oč* 'sanduk u kojem su spavala djeca; danju se spremao ispod kreveta' (*V pudriv'oču su d'eića sp'ola.*)

1. st. *pòstajati* 'neko vrijeme stajati; neko se vrijeme zadržati na jednom mjestu'
 2. st. *pòstajati* 'nastajati'; 'bivati drugačijim'
 md. *pust'ojati* 1. 'početi se zaustavljati' (*N'ekuf'altu pust'oja pr x'ižj.*) 2. 'polagano zastajkivati zbog umora' (*K'aj pust'ojaš, d'člaj!*)
 md. *pust'ajati* = 2. st.1. (*Pust'ajal je s'e n'oreši ud d'a je p'očel p'unu p'iti.*)
 st. *pòtajnī* 'koji je prikriven'
 md. *pu'tajen* 'podmukao' (*T'o je pu'tajen p'es. M'ogel bi te vgr'isti.*)
 1. st. *pòteći* 'početi teći'
 2. st. *pòteći* 'požuriti, pohitati'
 md. *pu'teči* 1. 'povući' (*J'edva je tr'aktur pu'tegel v'oza z bl'ata; Pu'tegel je p'ošteza s kr'alijum; Pu'tegni v'un š'tekera.*)
 md. *pu'teči* = 1. st. (*Krf je pu'tekla.*)
 st. *potròšljiv* 'koji se može potrošiti'
 md. *pu'truš'ivj* 'onaj koji nije škrt, koji je spreman na trošenje' (*'On ti je sl'abu pu'truš'ivj.*)
 st. *pòturčiti se* 'postati Turčinom'
 md. *pu'turčiti se* 'čučnuti — o kokoši' (*K'okuš se l'čpu pu'turčila.*)
 st. *prâh* 'najsitnije čestice, nastale drobljenjem ili mrvljenjem čega krutog'
 md. *pr'ox* = st. (*S'e mī je pr'ox v c'ipeļjma.*)
 md. *pr'ox* 'tableta' — U tom se značenju imenica normalno upotrebljava i u množini: *Tr'i pr'oxe m'oraš vj'utru sp'iti.*)
 st. *prâvo* 1. 'ravno' 2. 'direktno' 3. 'kako odgovora pravu'
 md. *pr'af* 1. = st. 3. (*M'el sī pr'af.*) 2. 'prikladan' (*M'eni je k'ikla pr'af. J'o ju b'om n'osiła.*) 3. 'upravo' (*Pr'af sī t'i m'oral t'o 'iti?; Pr'af v'e su d'ošli.*)
 st. *prèbrati* 'očistiti od primjesa'
 md. *prebr'ati* 1. = st. (*Preb'eri gr'axa ka ga b'umu z'utra k'uxalj.*) 2. 'sabrati' (*Preb'eri i'x sk'up i p'itaj i'x k'aj 'očeju.*)
 st. *prèvidjeti* 'propustiti zbog nedovoljne pažnje'
 md. *prev'ideti* 'uvidjeti' (*'On bu v'eč prev'idel k'aj je t'o za čuv'eka.*)
 st. *pridijévati* 'pričvršćivati iglom'; 'primetati'
 md. (Sv. Martin) *prid'ěivatj* 'prigovarati' (*Svek'roa juj st'olnu prid'ěivle.*)
 st. *pròtivan* 1. 'koji se nalazi nasuprot komu ili čemu' 2. 'koji je oprečan' 3. 'koji se ne slaže'
 md. *pru'tiven* 1. 'onaj koji je neprijateljski raspoložen' (*Z'akaj su nam s'i pru'tivni?*) 2. 'koji je lošeg okusa' (*'Ak su xr'uške n'č z'r'ele, su pru'tivne.*)
 st. *pùcati* 1. 'kršiti se, lomiti se' 2. 'gađati iz vatrenoga oružja' 3. 'udarati

loptom'²³

md. (Sv. Martin) *p'ucati* 'čistiti' (*M'oramū x'ižu s'akī d'ĕn p'ucati. N'ę znamū da d'oktūriča d'ojde.*)

md. (M. Subotica) *p'ucati* 'začinjavati meso' (*S č'ĕm p'ucaš m'esu?*)

st. *pūška* 'vatreno vojničko ili lovačko oružje'

md. *p'uška* = st. (*S p'uškum ga je str'ĕlil.*)

md. (M. Subotica, Orehovica) *p'uška* 'buketić cvijeća koji se nosi na Cvjetnicu u crkvu' (*Na Cvetn'icū n'esemū p'ušku na p'usv'ečaĕe, a duk d'ĕmū d'imū, se prekr'ižimū i x'itimū jū na kr'of.* 'Na Cvjetnicu nosimo buketić cvijeća na blagoslov, a kad se vratimo kući, prekrižimo se i bacimo ga na krov.')

st. *hrđav* 'zahvaćen hrđom'

md. *xrž'ovj* 1. = st. (*Xrž'ovj č'aveļ mū se z'abīl v n'ogu pak je d'obīl ūtruv'aĕe.*) 2. 'tamnosmeđ' (*Na xrž'ovū sī je puš'orbala l'osj.*)

st. *rīt* 'zemljište uz rijeku ili jezero koje povremeno poplavljuje voda'

md. *r'it* 'stražnjica' (*Tr'ĕbal bī ga kuš'uvatī po r'iti, a n'ĕ ka ga k'oneš!* 'Trebao bi mu biti zahvalan, a ne da ga psuješ!')

st. *rítati* 'udarati nogama'

md. *r'itati* 1. = st. (*R'italī sū ga z n'ogama.*) 2. 'igrati nogomet' (*Idemū r'itat?*)

st. *rúčati* 'jesti ručak'

md. (Grabrovnik) *r'učati* 'mukati' (*V št'alī kr'ava r'učj.*)

st. *rúžiti* 'grditi'

md. *r'užiti* 'praviti buku' (*Prest'anīte r'užiti! Tata sp'i.*)

st. *sága* 'herojska pripovijetka u skandinavskim književnostima o podvizima bogova i kraljeva'

md. *s'oga* 'vrsta tanke tkanine' (*M'rtvuga sū s'ogum p'ukr'ilj. Xl'aĕe sū tī k'aj s'oga.* 'Hlače su ti već toliko olinjale da su providne.')

st. *sĕkrĕt* 'proizvod lučenja stanica žlijezda'

md. *šĕkr'ĕt* 'zahod' (*D'ĕnj pap'ĕra v šĕkr'ĕt.*)

st. *skāla* 'ljestvica'

md. *sk'ala* 'tanki iver' (*N'ekva mī se sk'ala zab'ila v n'ogu.*)

st. *sklādati* 'stvarati glazbena djela'

md. *skl'odati* 'uredno slagati drva' (*Skl'odajte d'rva v kr'iš.*)

st. *skōvati* «kujući napraviti»

md. = st. (*Kūv'oč je sk'oval p'utk'ovu.*)

md. *sk'ovati* 'oštetiti glazuru nekog predmeta' (*Ona je s'ę zd'ĕle sk'ovala zat'o ka jī st'olnū p'qžaju.* 'Oštetila je sve posuđe jer joj stalno pada.')

st. *skūp* 'koji ima visoku cijenu'

²³ U međimurskom se dijalektu u značenju 2. i 3. upotrebljava glagol *str'ĕlati*.

- md. *sk'opj* 'škrť (*J'okų je sk'opj. N'igđur je n'ĕ nĭtj d'inara pen'es d'ol.*)
st. *slâp* 'mjesto na kojem se voda tekućica prelijeva niz stijenje'
md. *sl'op* 1. 'vruća para' (*J'okų se vr'i. P'azj ka te n'a sl'op pr'ijal duk buš r'igľu j'ĕmala fkr'ĕj. 'Jako vrije. Pazi da te vruća para ne opeće kad budeš uzimao poklopac.'*) 2. 'propuh' (*Z'apri vr'ota ka n'a sl'op 'išel.*)
st. *izlijévati se* 'prelijevati se preko ruba ili korita'
md. *zl'ĕvatj se* 1. = st. (*T'ak sĭ štr'ixal vedr'icų ka se s'ĕ v'un zl'ĕvole. 'Tako je napunio kantu da se prelijeva.'*) 2. 'lupetati gluposti' (*N'ĕj se st'olnų zl'ĕvatj.*)
st. *slòg* 'glas ili skup glasova koji se osjeća kao izgovorna cjelina unutar jedne riječi'
md. *sl'ok* 1. 'više brazda složenih zajedno kako bi se na njihove rubove stjecala voda' (*V sl'oge se st'ĕće v'oda.*) 2. = st. (*Išće n'ĕ zna gųvųr'itj, s'am n'ekve sl'oge.*)
st. *slúžiti* 'biti u čijoj službi (kralju, domovini, gospodaru...); obavljati dužnost (vojsku, misu...)
md. *sľ'užĭtj* 1. 'zarađivati' (*'On sľ'užĭ p'unų pen'es.*) 2. = st. (*Sľ'užĭ pr bugat'ošj.*)
st. *snážiti* 'jačati'
md. *sn'ožĭtj* 'čistiti' (*N'ĕj sn'ožĭtj št'alų v n'ovĭm c'ipeľĭma.*)
st. *snĭmiti* 'različitim elektronskim pomaglima i tehnikama zabilježiti sliku ili ton'
md. *sn'imitj* 'izvaditi nešto iz tijela' (*Sn'el sam sĭ pųkv'orjenųga z'oĕba; Sn'elĭ sų mų r'aka.*) 2 = st. (*D'ĕnes v'ĕč n'ĕ znajų sn'etĭ filme k'ak sų n'ĕgda.*)
st. *spôrno* 'na sporan način, dvojbeno'
md. *sp'ornų* 'brzo' (*V'iš k'ak sp'ornų d'ĕla.*)
st. *stàklo* 'staklo'
md. *st'ĕklų* 1. = st. (*S'ĕ je st'ĕklų pų p'otų.*) 2. 'boca' (*Dųn'esel je p'unų st'ĕklų v'ina.*)
st. *stánje* 'opće prilike u kojima se tko ili što nalazi'
md. *st'ońe* = st. (*V x'udųm st'ońų je 'otkak je zg'ubĭl p'osla.*)
md. *st'ońe* 'kućanstvo' (*V st'ońų ĭm je s'ĕ g'rđų.*)
st. *stàvljati* 'polagati na neko mjesto'²⁴
md. *st'ovľatj* 'ostavljati' (*N'ĕ sme se d'ĕcų s'omų st'ovľatĭ d'omaj.*)
st. *stĕci* 'vlastitim radom privrijediti'
md. *st'ĕčĭ* = st. (*P'unų sam st'ĕkel za sv'oju d'ĕcų.*)
md. *st'ĕčĭ* 'izaći tekućí' (*L'agef je c'usravĭ. S'o v'inų je st'ĕklų.*)
st. *stòpiti* 'topljenjem pretvoriti u jednu masu'
md. *st'opĭtj* 'zagrijati' (*St'opĭ sĭ b'ĕda. 'Zagrij objed.'*)

²⁴ U međimurskom se dijalektu u tom značenju upotrebljava glagol *nam'ĕtatj*.

- st. *studíрати* 'učiti na visokoj školi ili fakultetu'
md. *štud'ĕratj* 1. 'duboko promišljati' 2. = st. (*Štud'ĕra v Z'ogrebu.*)
- st. *svĕt* 1. 'onaj koga Crkva slavi zbog savršenstva i čistoće' 2. 'koji je Crkva posvetila'
md. *sv'etj* 1. = st. (*Sv'etj J'ožef je J'ezušuf hran'itel.*) 2. 'pobožan, koji živi krepno; onaj koji redovito ide u crkvu (pej.)' (*M'oram sĭ sv'etu p'ucy n'ojtj za ž'ĕny.* 'Moram naći pobožnu djevojku koju ću oženiti. '; *Sv'etj č'ovek, a k'one.* 'Ide u crkvu, a psuje.') 3. 'koji se odnosi na pobožne stvari općenito' (*sv'ete kn'ige* — misli se i na obične molitvenike, *sv'eta st'anica* — misli se na Radio Vatikan)
- st. *svijĕtlo* adv. 'na svjetao način, puno svjetlosti'
md. *sv'etly* adv. 1. = st. (*Sv'etly je v k'uxnĭ.*) 2. 'užarenih očiju, izbezumljeno' (*S'am sv'etly gled'i.*)
- st. *šāh* 'igra na 64 polja crno-bijela polja i sa dvaput po šesnaest figura'
md. *š'ax* 1. = st. (*N'ĕ da mĭ se s t'obum ĭgr'atj š'axa. Nav'ĕk zgub'im.*)
md. (Putjane, Belica) *š'ax* 'šav' (*Pu š'axy sĭ mĭ se rastr'gale xl'aĕe.*)
- st. *šĭpak* 1. 'nar, mogranj' 2. 'plod divlje ruže iz porodice Rosaceae'
md. *š'ipek* 'ruža' (*Buk'ĕt š'ipkĭ jĭ je dĭn'esel.*)
- st. *tāma* 'mrak'²⁵
- md. (Prelog) *t'oma* 'nesvjestica, bunilo' (*V t'omĭ je. 'U nesvjestici je.'*)
- st. *trĕptati* 'prirodnom potrebom za trenutak zatvarati oči i ponovno ih otvarati'²⁶
- md. *tr'ĕptatj* 'lupkati nekoga po ramenima kako bi ga se pohvalilo ili utješilo' (*S'am ga t'i tr'ĕpĕĭ, buš v'ĕĕ v'idla. 'Samo mu ti povlađuj, vidjet ćeš već!'*)
- st. *t'rĭne* zb. im. od 'trnje'
md. *t'rĭne* 1. = st. (*Kĭp'ĭne r'osteju v t'rĭny.*) 2. 'trnci' (*R'oka mĭ je v t'rĭny. 'Ruka mi je utrnula.'*)
- st. *trôn* 'prijestolje'
Goričan: *tr'on* 'oltar' (*Na tr'on sm'ĕ'itj s'am veleĕasnĭ.*)
- st. *t'rĭti* 'pritiskajući, prevlaćeći skidati, uklanjati, čistiti; brisati; sušiti'
md. *t'rtj* 'razbijati' (*Dyk je p'ijan, t'ĕre ĕ'aše. 'Kad je pijan, razbija čaše.'; T'ĕrem r'ĕxe. 'Razbijam orahe.'*)
- st. *t'utkatj* 'lijepiti posebnim ljepilom dobivenim od životinja'
md. (Sv. Martin): *t'utkatj* 'piti iz boce' (*Sr'om te b'ilu ka t'utkaš r'akĭju pred g'ostjima.*)
- st. *učĕn* 'vrlo obrazovan'

²⁵ U međimurskom se dijalektu u tom značenju upotrebljava imenica *km'ica*.

²⁶ U tom se značenju u međimurskom dijalektu upotrebljava glagol *m'igati*.

- md. *v'učen* 'naviknut' (*'On je n'ê v'učen d'êļi.* 'Nije naviknut na posao.')
- st. *učiti* 1. 'predavati drugome znanje, vještinu' 2. 'stjecati znanje ili vještinu'²⁷
- md. *vuč'iti* 'predavati drugome znanje, vještinu' (*'On vuč'i v šk'ol'i.* 'On predaje u školi.')
- st. *uréditi* 'dovesti u uredno stanje'
- md. *vr'editi* 1. = st. (*L'êpu sy vr'edil'i ml'odenku.*) 2. 'prevariti nekoga; staviti nekoga u nepovoljni položaj' (*D'obr'u sy ga vr'edil'i na p'oslu.*)
- st. *urezati* 'režući ostrim predmetom zaći u što i izvesti zarez, slovo, šaru i sl.'
- md. *vr'ezati* 1. 'kotačima zaglibiti u rupu' (*Vr'eznuļi smu s k'ol'ima.*) 2. 'naglo zaboljeti u križima' (*Vr'ezalu me je.*)
- st. *ustati* 'zauzeti stojeći položaj'
- md. *v'ustati* 'posustati' (*V'ustal je i v'rnul se d'imu ze st'udija.*)
- st. *utr'gnuti* 'ubrati'
- md. *ft'rgnuti* 1. = st. (*Ft'rgni si j'abuku.*) 2. 'slomiti' (*Ft'rgel si je n'ogu na 'utakmici.*)
- st. *utr'ti se* 'hodanjem, vožnjom i sličnim pritiskanjem izravnati se i postati tvrdim'
- md. *ft'rti se* 1. = st. (*P'unu je tr'akturi pr'eshlu pak se p'ot ft'rl.*) 2. 'prisilno se primiriti' (*V'ê se ftrla ka n'a v'êč t'ak n'ora.*)
- st. *vidjeti se* 'opažati se očima'
- md. *v'ideti se* 1. = st. (*Se v'idiš v šp'igly? 'Vidiš li se u zrcalu?'*) 2. 'svidati se' (*Ti se v'idij t'q kn'iga? 'Sviđa li ti se ta knjiga?'*) 3. 'činiti se' (*V'idij mi se ka bu išel d'êšč. 'Čini mi se da će padati kiša.'*)
- st. *vjêran* 'privržen, odan, koji ne vara — o vezi muškarca i žene'
- md. *v'eren* 1. = st. (*'On je v'eren sv'oji ž'eni.*) 2. 'radin, pozdan u poslu' (*M'oraš b'iti v'eren na p'oslu.*)
- st. *vládati* 1. 'upravljati državom' 2. 'imati vlasti nad kim ili čim'
- md. *l'odati* / *vl'odati* 'obuzdavati' (*N'ëmre l'odati m'oža; K'omaj sam l'odal kr'avu.*)²⁸
- st. *vlâk* 'kompozicija od više željezničkih vagona koje vuče lokomotiva' (*c'uk*)
- md. (Podturen) *vl'ok* 'vrsta mreže' (*X'itil sam vl'oka i pr'ijal sam p'unu r'ibi.*)
- st. *vlâsi* (mn. N) 'niti kose'

²⁷ To se značenje u kajkavštini uopće izražava povratnim glagolom *vuč'iti se*.

²⁸ Značenja iz standardnog jezika pokriva glagol *vl'odati* kod kojeg nema fakultativnog gubljenja (*V H'rvatski sl'abu vl'odaju. P'enzije sy s'ê m'êñše.*).

- md. *l'qsj* (f. pl.t.) 'kosa' (*N'ej s¹j j'ok^u d'at¹j r'ezat¹j l'qs¹j*. 'Nemoj se jako ošišati.')
- md. *l'qsj* (mn. N) = st. (*P'qr l'qs¹j je n'ašel v j'ux¹i*.)
- st. *vòdica* dem. od *vòda*
- md. *v'odjca* = st. (*Sv'etum v'odjcum ga je puškr'opil*.)
- md. (Sv. Martin) *v'odjca* 'udica' (*Tu x'it¹j v'odjcu*. *S'igurnu buš n'ekaj pr'ijal*.)
- st. *vòditi se* 1. 'pomagati jedan drugome u kretanju prema nekom cilju' 2. 'postojati u nekoj evidenciji'
- md. = 2. st. (*J'q se v'odim v dr'ug¹j fari*.)
- md. (Kotoriba) *v'odit¹j se* 'družiti se — o djeci' (*D'eica se c'el¹j d'en v'odij¹u na v'ulj¹ci*.)
- st. *vòštiti* 'premazivati voskom'
- md. *v'òščit¹j* 'hlepeti za nečim' (*D'om t¹j čukul'odu*. *Sam v'idel k'ak v'òščiš*. 'Dat ću ti čokoladu. Vidio sam kako hlepiš.')
- st. *v'rtnica* 'biljka koja raste u vrtu'
- md. (Praporčan) *vrt'nica* 'vreteno' (*V z'im¹j na vrt'nici pr'edem*.)
- st. *v'rtnica* 'biljka koja raste u vrtu'
- md. (Sveti Martin) *v'rt'nica* 'vrsta poljskoga puta' (*Na vrt'nici ukr'ečemu k'ola*.)
- st. *vručina* 'visoka temperatura zraka u atmosferi ili prostoriji'
- md. *vruč'ina* 1. = st. (*N'ej t'ak k'urit¹j! F'ejst je vruč'ina*.) 2. 'vručica' (*Ima v'elku vruč'nu*. *M'ora v p'ostel¹u*.)
- st. *v'uča* 'vučenje, tegljenje'
- md. (Vratišinec) *v'uča* 'ujak' (*V'uča m¹j je nav'ek n'ekaj dun'esel*.)
- st. *v'uk* 'zvijer iz porodice pasa' (*Canis lupus*)
- md. (srednji i gornji poddijalekt) = st. (*K'aj v'uk sam gl'oden*.)
- md. (Kotoriba) 'zamršena kosa' (*Imaš s'ame v'uke v l'qs¹ima*. *N'išt se n'ebre rašče'sat¹i*.)
- st. *zàbiti* 'udarcem ili udarcima učiniti da što uđe jedno u drugo'
- md. *zab'it¹j* = st. (*B'o¹e zab'i č'avla*.)
- md. *z'òbit¹j* 'zaboraviti' (*Z'òbil sam kebel'ora d'omaj pak sem n'el m'el s č'em plat'it¹i*. 'Zaboravio sam kod kuće novčanik pa nisam imao čime platiti.')
- st. *zàdruga* 'dobrovoljno društvo većega broja pojedinaca utemeljeno na zajedničkom ostvarivanju skupnoga i pojedinačnoga interesa'
- md. *z'adruga* 'dućan' (*Id¹j s¹j v z'adrugu k'upit čukul'odu*.)
- st. *zavòlj¹eti se* 'međusobno se početi voljeti'
- md. *zav'olj¹iti se* 'preko mjere udovoljiti nekoj želji' (*Zav'olil sam se gr'aha*. *N'ej ga j'an¹u vr'eme k'uhat¹i*. 'Dojadio mi je grah. Nemoj ga jedno vrijeme kuhati.')
- st. *zdjèle* (mn. N) 'posude u koje se stavlja jelo za više osoba'
- md. *zd'ele* (f. pl.t.) 'suđe' (*Š't¹o bu zd'ele pr'ol?* 'Tko će prati suđe?')

md. *zd'ele* (mn. N) = st. (*N'ęmreš v t'ak m'alij zd'elij za s'ę nas sk'uxatij ũb'ęda*. 'Ne možeš u tako maloј zdjeli za sve nas skuhati objed.')

st. *z'oran* 'jasan, čist'

md. *z'oren* 1. = st. (*Na n'ovim telev'izuru je z'orna sl'ika*.) 2. 'budan, pozoran' (*Sl'abu sam z'orna*. 'Drijema mi se.')

st. *z'ubi* (mn. N) 'bjeličaste izrasline koštanoga tkiva u čeljusti prevučene caklinom'

md. *z'obji* (pl.t.) 'usta' (*V z'ub'ej ti smrd'i*. 'Smrdi ti iz usta.')

md. *z'obji* (mn. N) = st. (*N'ęšternij z'obji mu se kl'imaju*. 'Klimaju mi se neki zubi.')

st. *zviždati* 'posebnim namještanjem usana, jezika ili prstiju u ustima ili zviždaljkom proizvoditi zvuk'

md. *zvižžati* 'proizvoditi prodoran zvuk poput jakoga vjetra' (*C'ęly n'oč je v'unij zvižžalu*. *Sk'orum je šk'edna zr'ušilu*.)

st. *Žid'ovka* 'pripadnica semitskoga naroda čije tradicije počivaju na učenju Mojsija i proroka'

md. = st. (*D'išel je v 'Izrael d'elat ij t'am se z Žid'ofkum ũž'ęnil*.)

md. *žid'ofka* 'limfni čvor u preponama kao posljedica napornoga hodanja.' (*K'aj žid'ofka me bul'i*.)

Literatura

- Blažeka, Đuro. 2005. Neke zanimljivosti u prevođenju s kajkavskoga na standardni jezik. *Semantika prirodnog jezika i metajezik semantike* (Zbornik radova sa znanstvenoga skupa Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku, 14. – 16. lipnja 2004. u Splitu). Zagreb–Split : HDPL, str. 69–76.
- Blažeka, Đuro. 2008a. *Međimurski dijalekt* (*Hrvatski kajkavski govori Međimurja*). Čakovec : Matica hrvatska. 272. str.
- Blažeka, Đuro. 2008b. Konceptija rječnika međimorskog dijalekta, HDZ 14, 137–157.
- Blažeka, Đuro. 2008c. Međimurski interdijalekt. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 33, 1–18.
- Blažeka, Đuro, István Nyomárka, Erika Rácz. 2009. *Mura menti horvát táj-szótár – Rječnik pomurskih Hrvata*. Budapest : Tinta Könyvkiadó. 396. str.
- Brdar, Mario, Rita Brdar-Szabó. Leksička semantika i teorija prevođenja: slučaj lažnih i pravih prijatelja. U knj. Mihaljević-Djigunović–Pintarić 1995. str. 337–342.

- Bunčić, Daniel. 2000. *Das sprachwissenschaftliche Problem der inner-slavischen »falschen Freunde« im Russischen*.
<http://www.uni-bonn.de/~dbuncic/fauxamis>, listopad 2000.
- Dabo Denegri, Ljuba. 1995. O prevođenju anglicizama lažnih prijatelja u francuskom jeziku. U knj. Mihaljević-Djigunović—Pintarić 1995. str. 40–46.
- Gladrow, Wolfgang. 1977. Zur Frage der zwischensprachlichen Äquivalenz. *Zeitschrift für Slawistik* 22, 10–15.
- Mihaljević-Djigunović, Jelena, Neda Pintarić (ed.). 1995. *Prevođenje: Suvremena strujanja i tendencije*. Zagreb : Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. 552. str.
- Ivir, Vladimir. 1968. Serbo-Croat-English False Pair Types. *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia* 25–26, 149–159.
- Lewis, Kristian. 2002. Rječnik hrvatskih i slavenskih lažnih prijatelja. *Filologija* 38–39, 1–6.
- Opčić, Nives. 1995. Primjeri homonimije u nekim slavenskim jezicima prema hrvatskom. U knj. Mihaljević-Djigunović—Pintarić 1995. str. 367–370.
- Popović, Milenko, Raisa Ivanovna Trostinska. 1988. O međujezičnoj (hrvatskosrpsko-ruskoj) homonimiji. *Radovi Zavoda za slavensku filologiju* 23, 53–62.
- Popović, Milenko, Raisa Ivanovna Trostinska. 1989. O međujezičnoj hrvatsko-srpsko-ukrajinskoj homonimiji. *Radovi Zavoda za slavensku filologiju* 24, 71–80.
- Šonje, Jure (ed.). 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb : Školska knjiga, Leksikografski zavod Miroslava Krležje. 1450 str.
- Samardžija, Marko. 1995. *Leksikologija hrvatskoga jezika: udžbenik za 4. razred gimnazije*. Zagreb : Školska knjiga.
- Skok, Petar. 1971.–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb : JAZU.
- Zečević, Vesna. 1993. *Fonološke neutralizacije u kajkavskom vokalizmu*. Zagreb : Zavod za hrvatski jezik. 243. str.

“False friends” between standard Croatian and the Dialect of Međimurje

Abstract

In this article the author discusses pseudo-analogonymy between the standard Croatian language and the dialect of Međimurje. The most important aim of a study of this kind is to help speakers avoid making false analogies that occur very often in the colloquial speech of the speakers of the dialect of Međimurje. Because these two varieties have essentially different phonological systems, in the process of identifying these pairs it is necessary to define a compromise. The author divides “false friends” into complete and partial false friends and concludes that the latter are more common. The most important reasons for the emergence of pseudo-analogonymy are linguistic borrowing, semantic adaptation in local dialects, various phonological changes that have occurred during different stages of the development of some individual local dialects, and the modern phonological adaptations of the vowels *a-*, *e-*, and *-o* that Međimurje dialect speakers often make while applying the standard language model. In the final part of the article the author gives a glossary of “false friends” that exist between standard Croatian and the dialect of Međimurje.

Ključne riječi: pseudoanalogonimija, hrvatski standardni jezik, međimurski dijalekt, rječnik »lažnih prijatelja«

Key words: pseudo-analogonymy, standard Croatian, the dialect of Međimurje, glossary of “false friends”

